

Leto XVIII. Stev. 167
DIREKTOR BORBE
VELJKO VLABOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska
PRAVICA

BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT «BORBA» ZA SLOVENIJO

V. REDNO ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LRS KONČANO

Sprejeta sta zakon o odpravi viničarskih razmerij ter zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih

Ljudska skupščina je imenovala tri nove člane Izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije

Ljubljana, 30. junija. Danes dopoldne se je nadejal 5. redno zasedanje Ljudske skupščine LRS. Na predlog ljudskega poslanca tov. Martina Greifa je skupščina razveljavila sklep, ki ga je sprejela na predlog mandatno-imunitetnega odbora, da se odvzame imuniteta poslancu tov. Francu Česnovarju zaradi uvedbe kazenskega postopka. Sklep je skupščina razveljavila zato, ker mandatno-imunitetni odbor ni zadostno obrazložil svojega predloga.

Nato se je nadaljevala razprava o predlogu zakona o odpravi viničarskih in podobnih razmerij. Ljudski poslanec Stefan Joka je razložil ekonomsko in socialno nujnost novega zakona. Med drugim je omenil, da znaša povprečni mesečni viničarski zaslužek kakih 950 dinarjev, če ne upoštevamo deputata, medtem ko kmetijski delavci v socialističnem sektorju zaslužijo po štirikrat več.

Poslanec Ivan Bratko je prikazal viničarski problem v Halozah. Med drugim je dejal, da veljajo Haloze za reven kraj, vendar pa so zelo dobičkanosne za mnoge gospodarje, zelo borne pa za viničarje. Hči haloškega viničarja in ljudska poslanka Angela Sredinšek je v razpravi poudarila, da z veseljem glasuje za predloženi zakon, ki osvobaja tudi njenega očeta. Zadnja sta poslela v razpravo o viničarskih razmerijah ljudska poslanka Mirko Remeč, ki je orisal razmere briških kolonov, ter Edo Zorko. Po razpravi je Ljudska skupščina soglasno sprejela predloženi zakon o odpravi viničarskih in podobnih razmerij.

Nato je poročevalac zakonodajnega odbora tov. Ivan Stucin prebral poročilo Zakonodajnega odbora k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih.

ZARADI PREPICLEGA PRIRASTKA LETNO 12 MILIJARD DINARJEV SKOPE

Predlog za spremembe in dopolnitve zakona o gozdovih je podrobno ntemeljal član Izvršnega sveta LR Slovenije tov. Viktor Avbelj. Med drugim je poudaril, da je osnovni namen tega zakonskega ukrepa, preprečiti še nadaljnje uničevanje gozdnega gospodarstva. Dejal je, da je vseh gozdnih površin v Sloveniji 875 tisoč 561 ha ali 43% celokupne površine Slovenije. 35% gozda spada v splošno ljudsko premoženje, 65% pa v privatno last. Medtem ko je normalna zaloga lesa na 1 ha gozda 250 m³, je pri nas v privatnem gozdu povprečno samo 86 m³, v državnem pa 155 m³ lesa. Zaradi te izčrpanosti je letni prirastek na 1 ha le 2,20 m³, v normalnih razmerah pa bi moral biti vsaj 5 m³ lesa. Če ta izpad v prirastku zmanjšuje dohodek za približno 12 milijard dinarjev letno. V Sloveniji je okrog 31.000 ha gozljav in 189.000 ha grmišč. Površino 200.000 ha pokrivajo stelniki gozdovi, ki imajo na ha le še petlinh 40% lesne zaloge. Skoraj polovica slovenskih gozdov spada torej med tako imenovani pasivni gozdni sklad, od katerega odpada večina na privatni sektor.

**NASE GOZDOVE
ZE DESELETLETJA PREHUDO
IZSEKIJEMO**

Tu in tam se slišijo trditve, da smo slabe gozdne razmere zakrivil predvsem s preobilno sečnjo v povojnih letih. Takšne trditve so neupravičene in netočne. Slovenski gozdovi se namreč pretirano izkoriščajo že desetletja. Že leta 1919 je znašala zaloga lesa ravno zaradi pretiranega sečnje v preteklosti le še 68% normalnih zalog, do leta 1939 se je zaloga znižala že na 56% med vojno pa na 52%. tako da smo po vojni prešli zelo bomo gozdno dediščino. Samo kmečka gospodarstva potrebujejo veliko lesa, da bi morali posegati v gozd-

no glavnico, da bi krili njihove potrebe. Lokalne potrebe znašajo letno 2.800.000 m³, medtem ko znaša celoletni gozdni prirastek komaj 2 milijona m³ lesa. Vsako kmečko gospodarstvo porabi povprečno letno 11,4 m³ drv, medtem ko porabijo v Avstriji trikrat manj, v drugih državah pa še manj lesa za te namene.

Tov. Viktor Avbelj je nadaljeval prikazal, da smo bili prisiljeni povečati sečnjo lesa, zlasti po napadu Kominforma, vendar smo že od leta 1951 začeli sečnjo obutno omejevati, razen tega pa smo se lotili ukrepov, kakor so izdajanje sečnih dovoljenj, uvedba gozdnega sklada za obnovo gozdov, pogozdovanje in podobno. Toda tudi letošnja sečnja je še vedno za kakih 100% preobilna, zlasti še, ker v nedržavnem sektorju ne spoštujemo ukrepov. Samo v I. četrtletju letos je bilo v privatnih gozdovih posekanega 54% za letošnji posek določenega lesa, kar otežkoča izpolnjevanje nalog, ki jih gozdarstvu nakazuje desetletni orientacijski plan, po katerem moramo v letu 1961 izenačiti posek s prirastkom. Zato 1. člen predlaganega zakona govori o tem, da so vsi gozdovi v Sloveniji zaradi splošnega pomena, ne glede na lastnika, namenjeni splošnim koristim ljudske skupnosti in so zato pod posebno skrbjo in nadzorstvom države.

Za tov. Viktorjem Avbeljem so se glasili k besedi še ljudski poslanci Matevž Hec, Payle Zaucer, Franc Skok, Ivan Kurinčič, Jaka Avšič in Ivan Siftar, ki so izjavljali, da bodo glasovali za zakonski predlog. Nekateri ljudski poslanci, med njimi tudi Matevž Hec so hkrati opozorili, da predstavlja zmanjšana sečnja lesa za nekatere primorske kraje poseben problem, zato so predlagali, naj se v okviru finančnih možnosti začne v teh krajih nekatera javna dela ter gradnja manjših obratov. Tov. Matevž Hec je nadalje priporočil, naj bi za zemljišča, ki se pogozdujejo, lastniki ne plačevali

Problemi nezadostno razvitih držav na zasedanju Ekonomsko-socialnega sveta OZN

Zeneva, 30. junija. (Reuter) Danes se bo tu začelo 16. zasedanje ekonomsko-socialnega sveta. Na dnevnem redu je 60 vprašanj. Sodijo da Svet do konca sedanjega zasedanja ne bo mogel proučiti niti polovice vprašanj. Zato pričakujejo, da bo Svet na svojih prvih sejah obravnaval preložitve enega dela dnevnega reda na prihodnje zasedanje, da bi lahko podrobneje raziskali vsaj glavna vprašanja.

Med pomembnejšimi vprašanji sedanjega zasedanja je gospodar-

**Sklepi plenuma
Centralnega odbora sindikata komunalnih delavcev**

Skopje, 30. junija. — Danes je v Skopju končal delo VIII. plenum Centralnega odbora sindikata delavcev in nameščenecv komunalnih podjetij in ustanov Jugoslavije. Po plodni razpravi so obravnavali finančno stanje po organizacijah in sprejeli sklepe o nadaljnjem delu sindikata komunalnih podjetij in ustanov o izboljšanju higiensko-tehnične in zdravstvene zaščite.

V sklepih so priporočili sindikalnim organizacijam, naj skrbijo za uveljavljanje zakonitih predpisov o higiensko-tehnični zaščiti. Sindikati se morajo truditi, da bi bili zagotovljeni potrebni krediti ter da bi se uporabili izključno v ta namen. Dalje priporoča plenum sindikalnim organizacijam, naj volijo delavske inšpektorje, ki bodo nadzorovali uveljavljanje ukrepov za higiensko-tehnično zaščito dela.

B. B.

davka, prav tako pa naj bi se oprostilo plačevanja gozdne takse kmete, ki sekajo les izključno za obnovo svojih domov. Po razpravi je Ljudska skupščina soglasno sprejela zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih.

TOV. FRANCE KIMOVEC,
JANEZ VIPOTNIK IN BORIS
KOCIJANČIČ — NOVI ČLANI
IZVRŠNEGA SVETA LRS

Podpredsednik Izvršnega sveta LRS in ljudski poslanec tovariš Marijan Breclj je nato v imenu skupine ljudskih poslancev in Izvršnega sveta LRS predlagal izvolitev treh novih članov Izvršnega sveta. Svoj predlog je podprl z utemeljitvijo, da se je zaradi osnivanja dveh novih odborov v Izvršnem svetu — Odbora za proračun in Odbora za ljudsko oblast in družbeno upravljanje — zelo povečal obseg dela Izvršnega sveta. Za nove člane Izvršnega sveta je tovariš Marijan Breclj predlagal dose- danjega sekretarja Sveta za kulturo in prosveto tovariša Franca Kimovca, dose- danjega sekretarja Sveta za gospodarstvo tovariša Janeza Vipotnika in dose- danjega šefa kabineta predsednika Izvršnega sveta, tovariša Borisa Kocijanciča. Skupščina je predlagane tovariše soglasno izvolila za nove člane Izvršnega sveta. Tov. France Kimovec bo opravljal v Izvršnem svetu po- sle člana Odbora za kulturo in prosveto predvsem na področju šolstva, Janez Vipotnik bo član Odbora za gospodarstvo, medtem ko bo tov. Boris Kocijancič prevzel po- sle sekretarja Izvršnega sveta namesto tov. Zorana Poliča, ki je predviden za predsednika Odbora za proračunska vprašanja.

Skupščina je nato potrdila uredbe, ki sta jih izdala Izvršni svet in bivša vlada LRS v času med 4. in 5. rednim zasedanjem. Ljudska skupščina je začasno preložila razpravo in sklepanje o predlogu zakona o vodno- gospodarstvih skladih na eno pri-

hodnjih zasedanj. (Včeraj smo pomotoma poročali, da je Ljudska skupščina preložila razpravo o predlogu za spremembe in dopolnitve zakona o gozdovih). To odločitev je ljudski poslanec tov. Zoran Polič kot zastopnik Izvršnega sveta utemeljil s tem, da je treba zakon pripraviti ne le po načelni, ampak tudi po finančni plati, saj bo vodno gospodarstvo zahtevalo letno blizu milijarde 150.000.000 dinarjev letno. Ker pa se pripravljajo novi finančni ukrepi v okviru novega gospodarskega sistema, ki bodo uredili tudi vprašanja raznih skladov, je primernejše, če se razprava in sklepanje o zakonu o vodnogospodarskih skladih preloži na eno izmed prihodnjih zasedanj Ljudske skupščine.

S tem je Ljudska skupščina LRS končala svoje V. redno zasedanje.

Bujno južno rastlinstvo daje slovitemu obmorskemu letovišču Dubrovniku poseben mik

PRED WASHINGTONSKO KONFERENCO

Predigra k predigri na Bermudih

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 30. junija. — Navzlic utrujenosti zaradi dolžnosti, ki jih je opravljal kot predsednik vlade in kot minister za zunanje zadeve, je Churchill ostal zvest svoji vztrajnosti, ki je prešla že v pregovor. Na odločno zahtevo zdravnikov je moral za nekaj časa odložiti delo, vendar s kmetijskega posestva v Chartwellu še vedno podpira pobudo za sestanek štirih. Konferenco na Bermudih, ki je bila dvakrat odložena zaradi Francozov, so sedaj odložili na pobudo tistega, ki jo je najbolj zagovarjal. Churchill ni hotel oslabiti volje svojega partnerja onkraj Oceana do razgovorov o namenu sestanka. Treba je bilo najti sredstvo, ki bi obdržalo v napetosti vzdušje pričakovanja sestanka štirih velikih. Tako so Bermudi, ki naj bi bili uvod ali predigra k morebitnim razgovorom z ZSSR, tudi sami dobili uverturo — Washington, ki naj bo priprava za Bermude in ki naj ohrani kontinuiteto začete akcije, kateri preti nevarnost, da se bo izjalovila in živela samo v časopisnih komentarjih.

Na washingtonski sestanek bo odpotoval Bidault, gostitelj pa bo Dulles. Foreign Office, kjer je bilo že nekajkrat opaziti nestrpnost zaradi tega, ker Francija ni imela zunanjega ministra, se je znašel sam v položaju, da ga po- išče. Eden — čeprav je v Ameriki — po hudi operaciji ne bo mogel sodelovati pri razgovorih svojih kolegov. Churchill, ki trenutno nadomestuje Edena, niti sam ne opravlja svojih rednih dolžnosti. Da se položaj še bolj zaplete, je njegov namestnik Eden, ki seveda ne more prevzeti dolžnosti predsednika vlade iz enakih razlogov, ker tudi sam ne opravlja svojih dolžnosti. Tako je bil imenovan markiz Salisbury, ki bo nadomestoval Edena.

Washingtonska konferenca, ki so ji že dali vzdevek »mali Bermudi«, ni bila mišljena kot nadomestilo za »velike«. To je sestanek zunanjih ministrov, ki bodo razčistili nujna vprašanja in olajšali delo svojim predsednikom, ko se bodo ti končno sestali (če se bodo sestali) na neki ameriški vojni ladji blizu bermudskih otokov.

V Londonu menijo, da zunanji ministri ne bodo razpravljali o sestanku z vodilno osebnostjo ZSSR. To je še nadalje ostalo v pristojnosti njihovih šefov, ki bodo o tem razpravljali, ko se bo gospod Churchill lahko pridružil svojim zahodnim partnerjem. Bidault in Salisbury v Washingtonu obravnavata naslednja vprašanja: Daljni ozhod: ker je možnost, da bi lahko prišlo med washingtonskim sestankom do premirja na Koreji, domnevajo, da bodo

ministri poskušali vskladiti svoje stališče o številnih vprašanjih, ki bi se pojavila v Aziji po premirju. Gotovo bo »skitajsko vprašanje« osrednje; na njem se bodo najbolj pokazala nasprotja med ameriškim in angleškim stališčem. Dejansko bo pravzaprav boj med Čangkajskom, ki ga bo zastopal Dulles in med Mao Ce Tungom, ki ga bo branil markiz Salisbury.

Evropa: nedavni nemiri v Berlinu, v Vzhodni Nemčiji in na Češkoslovaškem so nekoliko vplivali na sklep o sklicanju tega sestanka zunanjih ministrov, ki bodo poskušali najti prave vzroke za sovjetsko miroljubno ofenzivo in ocenili ukrepe, s katerimi bi moskovske oblasti prisilili, da pokažejo pravo barvo.

Dulles in markiz Salisbury bosta imela priložnost pokazati enotnost ameriškega in britanskega stališča. Bidault bosta poskušala prepričati o nujnosti čimprejše ratifikacije pogodbe o evropski obrambni skupnosti.

Srednji ozhod: Dulles bo prav

gotovo poskušal spraviti na dnevni red sueško vprašanje, tega pa Britanci ne žele. »Daily Telegraph« ne skriva bojazni, da bi Dulles mogel po svoji srednje-vzhodni turneji predlagati rešitev, ki bi lahko zadovoljila generala Nagiba.

Seveda so ta »dnevni red« sestavili v londonskih redakcijah na temelju verjetnih predpostavk. Lahko bi dodali še tisto, kar ne bo prišlo na dnevni red washingtonskega sestanka: morebitni sestanki štirih. To pa ne izključuje verjetnosti, da se bodo ministri pogovarjali o možnostih ali potrebi takega sestanka, seveda pa bo to ostalo rezervirano za Bermude, pravzaprav za Churchilla, ki neče nikomur dovoliti, da bi v njegovi odsotnosti odločal o njegovi zamisli, za katero se trudi z vso državniško avtoriteto.

Gotovo je, poudarjajo v Londonu, da je to vredno izkušenega advokata Churchillovega formata, ki bo edini mogel braniti pred nasprotniki tako izvirno in tako smelo zamisel.

B. Pešič

Pariz: Datum washingtonskega sestanka še ni določen

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Pariz, 30. junija. — Veleposlanik ZDA v Parizu Dillon je danes dopoldne obiskal francoskega zunanjega ministra Georges-a Bidaulta in ga v imenu svoje vlade uradno povabil, naj se udeleži bližnje konference zunanjih ministrov treh zahodnih velesil. V nasprotju s prvimi poročili, ki so sinoči in danes krožila v Parizu in po katerih bi bila neuradna konferenca ministrov treh zahodnih velesil 16. in 17. julija, se je pokazalo, da datum ni povsem točen. Ker dan tega sestanka še ni določen, so sedaj med Parizom, Londonom in Washingtonom razgovori o dokončni določitvi datuma.

Kakor se je zvedelo, je Francija z odobravanjem sprejela sklicanje konference. To je tudi sicer razvidno iz več ali manj uradnega sporočila, ki pravi, da »francoska vlada, ki je dala pobudo za razgovore s svoje strani, močno želi, da bi se ti razgovori brž ko mogoče začeli«.

Toda če pazljivo preberemo ta nesporni uradni komunikate, lahko ugotovimo, da je vest o sestanku zunanjih ministrov treh zahodnih velesil povzročila v prvih trenutkih v Parizu določeno vznemirjenost. Kako je v komunikatu iz uradnih trgov med drugim rečeno, da je »bila v Washingtonu objavljena vest o morebitnem potovanju lorda Salisburija v Washington ter da francoska vlada še ni sporočila svojega stališča«.

pri tem vprašanju. — Francoski vladi zares ni potrebno dajati svojega mišljenja o obisku britanskega ministra v ZDA. Takoj za tem je v poročilu rečeno, da londonska poročila opozarjajo, da ne gre za potovanje lorda Salisburija v Washington, marveč za trojno konferenco med Veliko Britanijo, Francijo in ZDA.

M. V.

Dulles o sestanku štirih
Washington, 30. junija. — Ameriški zunanji minister John Foster Dulles je izjavil danes na tiskovni konferenci, da se bo začela preliminarne konferenca ministrov zahodnih velesil v Washingtonu okrog 10. julija.

Na njej bodo predvsem obravnavali odnos do sovjetske vlade v prid upostavljanja enotne Nemčije. »Položaj v Nemčiji po neredih v sovjetski coni,« je dejal Dulles, »je glavni razlog, ki opravičuje sklicanje te preliminarne konference, glede na to, da je bila bermudska konferenca odložena«.

Islandske volitve
Kopenhagen, 30. junija (AFP). Na predvečerašnjih parlamentarnih volitvah na Islandu so se okrepile stranke dosedanje vladne koalicije, zmanjšalo pa se je število poslancev komunistične stranke in socialnodemokratske stranke.

Na seji Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS so bili imenovani razni odbori in komisije

Ljubljana, 30. junija. Na današnji seji Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS so bili na osnovi odloka o začasnih določitvah delovnega področja odborov in komisij ter o organizaciji administracije Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS ustanovljeni odbori in komisije, ki so sestavljeni takole:

I.

Koordinacijski odbor sestavlja predsednik, podpredsednika, predsedniki odborov in sekretar. Odbor za notranjo politiko: predsednik: Boris Kraigher, člani: Jože Borštnar, Albert Jakopič, Vlado Krstić, Janez Vipotnik.

Odbor za gospodarstvo: predsednik: Ivan Maček, člani: Viktor Abelj, Janez Hribar, Stane Kavčič, Zoran Polič, Franc Popit, Janez Vipotnik.

Odbor za proračunska vprašanja: predsednik: Zoran Polič, člani: Tone Fajfar, Franc Kimovec, Janez Vipotnik.

Odbor za kulturno-prosvetna vprašanja: predsednik: Boris Zihnerl, člani: Franc Kimovec, Boris Kraigher, Vlado Majhen, Ivan Regent, Josip Vidmar.

Odbor za socialno in zdravstveno politiko: predsednik: Stane Kavčič, člani: Tomo Brejc, Tone Fajfar, dr. Jože Potrč, Vida Tomšič.

Odbor za vprašanja ljudske oblasti in družbenega upravljanja: predsednik: Marjan Breclj, člani: Boris Kraigher, Franc Popit, Jože Rus, Vida Tomšič.

Komisija za pomilostitve: predsednik: Ivan Regent, člani: Janez Hribar, Jože Rus.

Komisija za administrativne zadeve: preds.: Tone Fajfar, člani: Viktor Abelj, Zoran Polič, Boris Kocijančič.

Personalna komisija: predsednik: Marjan Breclj, člani: Franc Kimovec, Vida Tomšič.

Komisija za računsko kontrolo: predsednik: Jože Rus, člani: Viktor Abelj, Tomo Brejc.

II.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je izvolil za svojega sekretarja Borisa Kocijančiča.

III.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je glede na izvolitev novih članov Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS izdal odlok, da se razrešijo:

1. Janez Vipotnik dolžnosti državnega sekretarja za gospodarstvo;

2. Franc Kimovec dolžnosti sekretarja Sveta za prosveto in kulturo;

3. Janko Smole dolžnosti direktorja Republiškega zavoda za gospodarsko planiranje.

IV.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je imenoval:

1. za državnega sekretarja za gospodarstvo ing. Marijana Tepino;

2. za direktorja Republiškega zavoda za gospodarsko planiranje Jožeta Ingoliča.

Poroštvo za solidnost podjetij

Kdo bo paraval dolgove ljubljanskega podjetja »Modna konfekcija«? Upniki bremene MLO in Narodno banko — Potrebni so novi predpisi o konkurzu

Ljubljana, 30. junija.

V Trgovinski zbornici Slovenije je bila včeraj pred republikanskim Arbitražnim svetom ustna obravnava s predstavnik 30 podjetij, ki nastopajo kot upniki proti nedavno bankrotiranemu ljubljanskemu podjetju »Modna konfekcija«. Šlo je za to, da bi se ta podjetja medsebojno nekako sporazumela, da bi pri konkurznem postopku vsaj delno krila svoje terjatve, ne pa da bi se zgodilo — kakor določajo veljavni predpisi — da bi upniki, ki se prvi prijavijo, krili svoje terjatve v celoti, ostali pa naj bi se obrisali pod nosom.

Med obravnavo pa so se pokazale, da predstavnik oškodovanih podjetij v takšen način konkurznega postopka sploh ne privlači. V socialistični državi mora nekdo odgovarjati za dolgove bankrotnega podjetja, so govorili.

Med vsemi je najbolj jasno izrazil to misel predstavnik Mariborske tekstilne tovarne. Predvsem je napadel predstavnik MLO, ki je za nikal odgovornost odbora za konkurzo, češ da bi vmešavanje ali kontrola organov ljudske oblasti nad delom podjetij pomenilo kršitev načela delavskega samoupravljanja.

»Če je tako,« je rekel predstavnik mariborske tovarne, »tedaj MLO ljubljane nima več legitimacije za kakršnokoli ingerceno v gospodarskem življenju, nima več pravice imenovati direktorje podjetij, ne pritriliti zaključni bilanci, pa tudi ne podjetja ustanavljati ali ukinjati.

Nadaljnja obravnava je pokazala, da so izgube »Modne konfekcije« v glavnem nastajale lani in da je MLO to vedel, pa vendar ni ničesar storil,

da bi se stanje zboljšalo, morda s sanacijo podjetja ali kako drugače. Namesto tega so se kratko in malo odločili za likvidacijo, seveda na škodo ostalih kolektivov.

Zanimivo mnenje je bilo izraženo tudi v družbeni vlogi, ki jo dobe upniška podjetja, če napove njihov dolžnik konkurzo. Na obravnavi so poudarjali, da če se postavimo na stališče, da državni organ ali Narodna banka nista odgovorna za konkurzo, predvsem upniki dobe pravico odločiti o nadaljnjem obstoju preživelnega podjetja. Zato so sklep MLO o likvidaciji zelo ostro kritizirali, češ da bi lahko upniki sanirali stanje svojega dolžnika in tako vsaj pozneje kdaj prišli do svojih terjatev. Zda, pa je prepozno, saj sklep o prisilni upravi in likvidaciji, tudi če bi ga naknadno umaknili, podjetje nikoli več ne bi mogel vrniti dobrega imena.

Ostro so kritizirali tudi ravnanje Narodne banke v tem primeru. Ko je bil napovedan konkurzo, je Narodna banka prva prijavila terjatve, in ne glede na ostale upnike vztrajala na celotnem znesku. Prav Narodno banko, tako so poudarili na obravnavi, pa zadene znaten del odgovornosti za to, da je lahko »Modna konfekcija« nad leto dni razpisno poslovala.

Delovni kolektiv tega podjetja je na primer lani štiri mesece prejel plačo, čeprav sploh ničesar niso proizvajali. Nastane tudi vprašanje, kako da bančna družbena evidenca še prej ni pokazala, da je »Modna konfekcija« nerentabilno podjetje, ker je bil finančni polom že dalj časa na vidiku? Zda, ko je treba prevzeti izgubo zaradi prezadolženosti tega

Delegacija turških letalcev je prispela v našo državo

Beograd, 30. junija. Sinoči je prispela v našo državo delegacija turških letalske organizacije, v kateri so g. Sefki Jarman, podpredsednik velike narodne skupščine in podpredsednik turške letalske organizacije, Rifat Ečten, član vodstva te organizacije in Sinasi Kavlak, predavatelj letalske šole. V naši državi so gostje letalske zveze Jugoslavije. V razgovoru z novinarji je g. Sefki Jarman izjavil, da je njihov obisk prvi stik z neko tujo letalsko organizacijo. Razgovarjali se bodo o sodelovanju letalskih organizacij obeh držav.

Pisma uredništva

Za prosto izvrševanje odvetniškega poklica

Tov. urednik!

Edini namen tega članka je, sprožiti javno razpravo o advokaturi, ker je njeno stanje zares takšno, da je treba to vprašanje resno proučiti, predvsem pa nove predpise, ki bi omogočili čim večjemu številu mladih pravnikov, da bi se posvetili temu poklicu. Odvetniški poklic je sprito sedanjih razmer ostal tako rekoč brez podmladka.

Ena glavnih ovir za dotok mladih pravnikov v advokaturu je nedvomno čl. 4 zakona o advokaturi, ki govori o pogojih za pridobitev pravice do izvrševanja odvetniškega poklica. Po določbah tega člena zahtevajo od mladega pravnika, ki se odloči za advokaturu, triletni pripravniški staž, da si pridobi pravico do advokatskega izpita. Ta člen zasluži ostro kritiko z načelnega in praktičnega stališča (kažejo se celo težnje, da bi staž zvišali).

Edino stvarno opravičilo tega člena bi bilo, da so hoteli z njim zagotoviti boljši advokatski kader. Toda v sedanjih razmerah takšno stališče ni koristno. Omejitev te vrste v buržoasnih zakonodajah lahko imajo svoje opravičilo (med drugim, da se onemogoči zakon izigrati), vendar pa ima v nekaterih državah, kjer je pravna zavest zelo razvita, vsak pravnik po končanem študiju pravico do advokatskega poklica.

Merilo pri tem tudi ne bi smeli biti strokovni izpiti s področja državne uprave in višina staža. Kakšne predpise bo izdala administracija za pridobitev določenega zvanja, je izključno njena stvar. Mi moramo upoštevati dejstvo, da je advokatura poklic sui generis in da niti izpiti, niti višina pripravniškega staža ne morejo ustvariti dobrega advokata. Tudi prejšnjič stvari v tem smislu ipso facto torej ne bi prineslo zaželeno rešitve, kajti kakovost advokata je navezdana na marsičem odvisna od kakovosti kadra, ki prihaja s fakultet, od strogosti izpitnih komisij pri opravljanju advokatskega izpita kakor tudi od kakovosti sodniškega kadra.

Nerazumljivo je, zakaj pravnik po končani fakulteti ne more opravljati poklica, ki si je zanj pridobil potrebno izobrazbo. Zakaj lahko na pr. zdravnik ali inženir takoj po končani študiju izvršuje svoj poklic, čeprav gre v teh primerih za dva poklica, ki sta neprimerno manj poudarjena v družbeni kontroli in kontroli sploh, kakor pravniški, zlasti pa advokatski poklic. Advokati tudi niso ne edini, ne najodločilnejši čimtelj na področju pravosodja, čeprav ni dvoma, da je njihovo delo delikatno.

Na drugi strani že zadevamo na dejstvo, da čedalje večji dotok fakultetno izobraženih ljudi, zlasti pravnikov in ekonomistov, zahteva, da dobro premislimo, kako jih bomo mogli vključiti v javno življenje. Potrebam podjetij po pravniških kadrir je v

glavnem zadoščeno, kar dokazuje čedalje več primerov, da se pravniki v podjetjih odločijo za advokatski poklic. Nadaljnji razvoj lahko ta proces samo okrepi. Isto velja tudi za državno upravo, katere potrebe bodo kmalu zadošljene, če se niso.

Kot glavno področje mladih pravnikov ostaneta torej pravosodje in razumljivih razlogov ne more sprejeti vsega novega pravniškega kadra, misli večina na advokaturu.

Nastane vprašanje, kako naj mladim ljudem omogočimo pot v advokaturu? Nekateri stari advokati bodisi iz objektivnih razlogov, kar v našem primeru ni važno, neradi sprejemajo pripravniške. Na drugi strani pa neurejeno vprašanje gmotne preskrbe advokatskih pripravnikov (kar zasluži posebno analizo) čisto spravi mlade pravnike v položaj, da se lote tudi takšnih poslov, ki niso v nobeni zvezi s pravno izobrazbo, in šele ko imajo priložnost, kar se čisto zgodi prepozno, pridejo v poklic, ki so se zanj izobrazili. Zato je razumljivo, da je bila povprečna starost advokatskih pripravnikov, vsaj na področju Advokatske zbornice v Beogradu, še pred letom dni 39 let. V teh letih seveda človek ni več tako gibčen in za delo vnet kakor je bil, ko je končal študije. Advokatura kot poklic utrpi tako občutno škodo, saj se čisto spreminja v brezobzirno tekmovalstvo za čim hitrejšo gmotno preskrbo. Advokatski pripravnik mora pri advokatu čisto delati za malenkostno nagrado ali pa celo brezplačno, in zato je razumljivo, da hoče čimprej priti do primernega zaslužka.

S tem vprašanjem je tesno povezano tudi vprašanje prostora za advokatske pisarne. Vsaj za zdaj naš položaj še ni takšen, da bi kadre načrtno razporejali. In če smo načrtno razporejanje kadrov opustili na vseh področjih državne uprave in za vse poklice, je nerazumljivo, zakaj bi to pravico dali Advokatski zbornici. To je nerazumljivo tembolj, ker je tako rekoč neizvedljivo dobiti pisarniške prostore zunaj advokatskega bivališča, zlasti za mlade advokate, na katere se v glavnem ta določba nanaša. To je nepremostljiva ovira, kajti mladi advokati morajo v novem okolju navezati stike, še važnejše pa je, da si ne morejo priskrbeti niti najosnovnejšega inventarja za svoj poklic.

Iz vsega tega sledi, da je nujno potrebno, da dobimo z novim zakonom o advokaturi takšne predpise, ki bodo med drugim omogočili: prvič prosto izvrševanje advokatskega poklica, vsaj pred okrajnimi sodišči, da si bodo mladi advokati pridobili potrebno prakso in da jim bo eksistenca omogočena, in drugič, določiti minimalni staž enega leta, v katerem bo dovoljeno opraviti strokovni izpit, ter določiti maksimalni staž, denimo tri leta, v katerem mora kandidat opraviti strokovni izpit

Milorad Simović, advokatski pripravnik

Z združenimi močmi!

Sindikati in terenski odbori bi morali člane bolj seznaniti z mestnim posojilom

Zanimanje za vpis ljudskega posojila proti koncu meseca nikakor ni manjšo; nasprotno, kolikor lahko povedo številke, vidimo, da število podpisnikov posojila in prodanih obveznic iz dneva v dan narašča. Prav točnega pregleda sicer še ni, lahko pa vsaj v glavnem vidimo, kdo je bolj in kdo manj pohvale vreden. Člani sindikalnih podružnic trgovskih podjetij so se doslej obvezali za 1 milijon 237.000 din posojila. Vplačali pa so že četrta milijona dinarjev. Tudi ljubljanski kovinarji niso na zadnjem mestu. Skupno so podpisali za 3 milijone 935.000 din posojila, od česar so 2 milijona že vplačali. Seveda pa je k tej visoki številki predvsem pripomogel kolektiv Litostroja, kjer so kovinarji podpisali za 1.874.000 din

posojila. Gradbeni delavci so sklenili vplačati 1.700.000 din posojila. Najbolj med njimi je kolektiv Megrad. Člani sindikalnih podružnic državnih administrativnih ustanov so doslej podpisali 1.298.000 din.

Zanimivo je, da so za posojilo največ prispevali manjši in manj bogati kolektivi kot podjetja in prav tako bolj vpišujejo posamezne taki ljudje, ki ne živijo v najboljših razmerah. Na primer člani kolektiva Daj-dam so vplačali doslej 119.500 din, čeprav je vsega skupaj samo 65 uslužbencev. Uslužbeni in delavci restavracije Delavski dom so vplačali 60.000 din in članice sindikalne podružnice restavracije zdravstveno sanitarne oficerke šole so podpisale 58.000 din. Nobena manj kot 1000, nekatere pa celo do

4000 din. Tovaršili, ki zbirajo podatke o vplisu mestnega posojila, vedo prav dosti povedati, kako velika razlika je med vpisom pri sindikalnih podružnicah, kjer so posojilo živo agitirali in ga pojasnjevali in med vpisom po podružnicah, kjer se za posojilo ni nihče zmenil.

Tudi po terenskih odborih SZDL so v Ljubljani doslej malo mislili na nujnost posojila. Okrog pet tisoč posojil še ni dvignilo obveznic pri Mestni hranilnici, drugod so jih dvignili, pa jih prodajajo samo v pisarnah, ne da bi kar koli storili, da bi članom SZDL pojasnjevali, kako je od nas odvisen uspeh posojila in razvoj mesta. Človek kar težko razume, da so na Cankarjevem terenu in Resljevem prodali samo po 20 obveznic. To so veliki tereni in ob večjem prizadevanju bi bil gotovo uspeh drugačen. Prav tako šibki so nekateri tereni ob robu mesta. V občini Polje so na primer dvignili tisoč obveznic, prodali pa jih menda niso še nič. In tudi v Večah, kjer so pred nedavnimi delili dobicček, ni sindikat dosti mislil na posojilo.

Za bodoči mesec bo treba te pomankljivosti nadomestiti z bolj živim zanimanjem za vpis posojila. Zelo značilno je namreč to, da se ljudje večkrat oglašajo pri Mestni hranilnici in sprašujejo, kje bi dobili obveznice. Precejšen promet je tudi pri bankah. Samo banka 602 je prodala 8833 obveznic, druge pa tudi precej. To prav lepo pove, da se ljudje zanimajo za posojilo, da pa organizacija prodaje obveznic ni preveč priročna.

Pred kongresom Ljudske mladine Srbije

Beograd, 29. junija

Na današnjem posvetovanju predsedstva CK Ljudske mladine Srbije ter predsednikov okrajnih in mestnih komitejev, so govorili o pripravah na kongres Ljudske mladine Srbije, ki bo konec leta v Beogradu. Značaj kongresa bo predvsem delovni. Poročila bodo obsegala najvažnejša vprašanja iz življenja mladinske organizacije v Srbiji.

Skupina naših študentov in mladih učiteljev odpotovala v Anglijo

Beograd, 30. junija (Tanjug). Skupina 17 študentov in mladih učiteljev je davi odpotovala iz Beograda v Anglijo, kjer bodo ostali mesec dni na mednarodnem mladinskem sestanku. Na tem sestanku bodo poleg jugoslovanskih študentov in učiteljev sodelovali tudi študentje in učitelji iz Zahodne Nemčije, Francije, Anglije in skandinavskih dežel. Pogovorili se bodo o raznih prosvetnih in zdravstvenih vprašanjih ter o problemih prehrane.

Jugoslovansko mladino je na ta mednarodni mladinski sestanek povabila mladinska organizacija iz Walesa. Potovanje je organiziral Centralni odbor Združenja učiteljev in Zdrženja profesorjev in predavateljev Jugoslavije.

Francoski študentje veterine v Jugoslaviji

Beograd, 1. junija Skupina francoskih študentov veterine iz Toulousea bo v spremstvu svojih profesorjev prispela 3. junija v Beograd, kjer se bo mudila dva dni. Francoski študentje

dentje si bodo ogledali Veterinarsko fakulteto, izdelavo serumov v Zemunu, veterinarsko ambulanto v Mladenovcu ter klinike in druge ustanove, da bi se seznanili s strokovnim, znanstvenim in terenskim delom naših veterinarjev. Obiskali bodo tudi kmetijsko posetstvo »12. maj« v okolici Zemuna, da bi proučili organizacijo in novi način dela v našem kmetijstvu. Ta obisk bo nedvomno pripomogel k utrditvi prijateljstva med francoskimi in našimi študenti veterine.

Taki seminarji bi bili tudi pri nas koristni

Beograd, 30. junija.

Na pobudo Glavnega odbora SZDL Srbije so začeli v Srbiji prirediti seminarje, na katerih udeleženci proučujejo uredbo o reorganizaciji kmetijskih delovnih združenj in zakon o kmetijskem zemljiškem skladu. Ponekod niso čakali na napotke od zgoraj, marveč so storili to takoj, ko so bili objavljeni novi predpisi. V večini okrajev predavajo meščani, le izjemoma pošlje Glavni odbor SZDL v razne kraje predavatelje, da odgovarjajo ljudem na vprašanja, ki jim niso jasna. Ljudje se zelo zanimajo za te seminarje. V sjeniskem okraju so jih priredili 14 in obiskovalo jih

je nad 1200 prebivalcev. Tu so najprej v okrajnem odboru SZDL priredili predavanje za odbornike iz vseh organizacij, leti pa so potem ljudem pojasnjevali nove predpise s področja kmetijstva.

Ponk v 4. razredu Šole pehotnih oficirjev končan

Beograd, 1. junija

Na Banjici pri Beogradu so včeraj svečano proslavili zaključek šolanja 4. razreda slušateljev Šole pehotnih oficirjev, v kateri so se šolali politični voditelji JLA. Šola je dosegla povprečno prav dober uspeh.

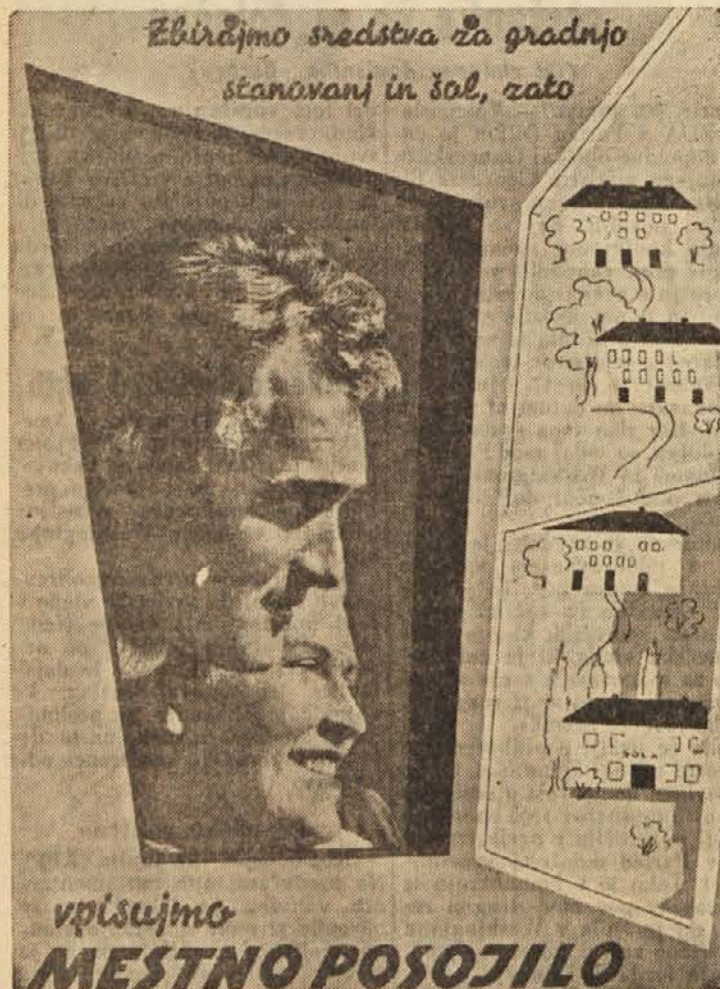
Proslave se je udeležil tudi podtajnik Državnega tajništva za narodno obrambo generalni podpolkovnik Otmar Kreačič. Z ukazom načelnika personalne uprave JLA sta bila razglasena za Titova gojenca major Vlado Jelincić in kapetan I. klase Marko Trbović. Njuni imeni bosta vklesani v častno ploščo Titovih gojencev.

Generalni podpolkovnik Otmar Kreačič je v svojem govoru poudaril, da bodo gojenci z znanjem, ki so si ga pridobili v šoli, obogatili enote in ustanove JLA. Potem je govoril o tem, da v zadnjih petih letih, odkar je izšla zloglasna resolucija IB, še nikoli ni bila naša država močnejša in v boljšem položaju kakor zdaj. Zlasti v letošnjem letu se je pokazalo, da je storilo naše vodstvo prav, ko se je uprlo sovjetski agresiji in Stalinovi politiki. Hkrati se je pokazalo, kako važen je bil ta odpor za razvoj socialistične misli na svetu.

Vse naročnike obveščamo, da so današnji številki priložene položnice ter jih prosimo, da se jih poslužijo. Mesečna naročnina znaša 250 din.

Uprava »Ljudske pravice — Borbe«

Zbirajmo sredstva za gradnjo stanovanj in šol, zato

vpisujemo MESTNO POSOJILO

KOREJSKI PROBLEM

Je Robertsonovo poslanstvo propadlo?

V Seulu se vztrajno sestajajo — Sprememba v južnokorejski vladi — Mnenje »New York Timesa« — Incident v ujetniškem taborišču

Seul, 30. junija (UP). Posebni odposlanec predsednika ZDA Robertson se je danes ponovno sestel z južnokorejskim predsednikom Sing Man Rijem. Po sestanku, ki je trajal 55 minut, je Robertson izjavil, da »je še nekaj nerazčiščenih vprašanj«. Prištevila je tudi, da poskušajo z južnokorejskim predsednikom doseči rešitev, sprejemljivo za obe vladi. Naslednji sestanek med Robertsonom in Sing Man Rijem bo jutri.

Južnokorejski predstavniki trde, da Robertson ne pristane na pogoj rok za sklicanje politične konference o Koreji. Južnokorejski predstavnik, ki je prisostvoval razgovoru med Robertsonom in Sing Man Rijem, je izjavil, da je pri teh razgovorih južnokorejski predstavnik zahteval, naj sprejmejo enega izmed njegovih alternativnih načrtov kot pogoj za sklenitev premirja na Koreji. Zahteval je, naj se tuje čete umaknejo in naj se sklene pakt z ZDA ali pa naj omejijo delo politične konference na 90 dni in sklenejo pakt z ZDA.

Robertson je izjavil, da ZDA načelno soglašajo z rokom politične konference, toda ne morejo prevzeti obveznosti, ker ne želijo, da bi se vojna na Koreji obnovila, če konference ne bo imela uspeha, kot meni Sing Man Ri. Južnokorejski predstavnik je izjavil, da ameriška delegacija izvaja »znaten pritisk« na Sing Man Rija, toda čeprav je v nekaterih manjših vprašanjih ponudil določene koncesije, je vendar ostal na svojem osnovnem stališču.

Južnokorejski minister obrambe Sing Te Jung je davi podal ostavko iz »osebnih vzrokov«. Njegova ostavka potrjuje, da so njegove ostavke posledice iz južnokorejske vladi resnične. V Združenem poveljstvu sodijo, da je Sing Te Jung podal ostavko, ker nasprotuje Sing Man Rijevevemu mnenju, da bo južnokorejska armada po podpisu premirja lahko

eventuelno sama nadaljevala vojno. Bajje namerava Sing Man Ri zamenjati ministra notranjih zadev, načelnik generalštaba južnokorejske armade Sun Jup Paik je pa baje »prišel v nemilost«. Za novega ministra obrambe je bil imenovan dosedanj vodja pomorskih operacij viceadmiral Son Von Jil.

V Washingtonu pravijo, da je predsednik ZDA Eisenhower predlagal južnokorejskemu predsedniku načrt o skupni politiki

Sing Man Ri

v Koreji. Načrt bi predložili OZN po podpisu premirja. Predsednik Eisenhower je poudaril, da bo po podpisu premirja poslal v Korejo svojo posebno poslaniško, ki bi z južnokorejskim predsednikom izdelal ta načrt.

V Washingtonu poudarjajo, da sedanji razgovori med Sing Man Rijem in Robertsonom obravnavajo predvsem bodočnost Koreje. Na teh sestankih je Sing Man Ri zahteval, naj ZDA zagotovijo, da ne bodo sprejele sporazuma, ki ne bi vseboval združenja Koreje in umika kitajskih čet. Robertson je rekel, da si bodo ZDA prizadevale, da bi bila politična konferenca o Koreji uspešna, toda da glede njenega zaključka ne morejo sprejeti nobenih obvez. Sing Man Ri je izrazil bojazan, da na politični konferenci ne bodo česa posebnega dosegli in da se bo Koreja vrnila na položaj, na katerem je bila pred vojno.

Kakor poroča dopisnik »New York Timesa«, je poslanstvo Eisenhowerjevega odposlanca Robertsona pri južnokorejski vladi doživelo neuspeh. Skrivnostnega ključa niso našli — piše omenjeni časnik — in ničesar pomembnejšega niso dosegli. »Južnokorejskemu predsedniku mora biti jasno — zaključuje New York Times — da ZDA ne bodo popustile in se odrekle podpisu premirja. Zavedati se mora, da bodo posledice hude, zlasti če bo Južna Koreja prekršila sporazum o premirju, potem ko ga bodo Združeni narodi že sprejeli.«

Danes je Združeno poveljstvo sporočilo, da so našli v ujetniškem taborišču na otoku Koje ubita dva severnokorejska vojna ujetnika. Incident se je dogodil, ko je manjša grupa severnokorejskih ujetnikov napadla štiri neoborožene ameriške vojake.

TRŽAŠKA KRONIKA

Velesejem izkoriščajo za šovinistične izbruhe

Trst, 29. junija. Ze petič po vojni je Trst odprl velesejem. V teh junijskih in julijskih dneh tržaški trgovci in gospodarstveniki po dolgem gospodarskem omahovanju vse leto in po uvoznizvoznih omejitvah znova navezujejo tesnejše stike z vsem svetom in si prizadevajo razširiti blagovno izmenjavo Trsta.

JUGOSLOVANSKI IZDELKI VZBUJAJO SPLOŠNO POZORNOST

Pred stavbo »Palača narodov« v višnem delu druge jugoslovanske zgradbe. Kakor lani je tudi letos v delu te palače kolektivna razstava jugoslovanskih podjetij. Narodne vezenine, usnje, usnjeni izdelki, rude, elektromaterial, kemikalije, pišče, zdravilne zeli in razni drugi izdelki so razstavljeni, prvič pa sodeluje pri kolektivni razstavi jugoslovanskih podjetij tudi naš Litostraj.

Ceprav so si obiskovalci vele-

sejma že lani z zanimanjem ogledali razstavljenih predmetov in obduvali ureditve jugoslovanskih razstavnih prostorov, je pozornost občinstva letos še večja. Splošno mnenje je, da je kolektivna razstava jugoslovanskih podjetij glede na ureditev še boljša kot lani, razstava jugoslovanskega lesa in lesnih izdelkov, ki je v posebnem paviljonu, pa da je odlična.

IREIDENTISTI SO ORGANIZIRALI V TRSTU »POLITIČNI« SEJEM

Letos ne kažejo poti proti velesejmu italijanske zastave, ki so bile lani izbožene na kilometer daleč v glavni prehodni ulici, pa tudi tržaških ni. Kakor da se drže pregovora »oko za oko, zob za zob«. Lani so namreč sneli tržaško zastavo s stavbe občinskega sveta, ker je demokratski župan Bartoli dejal, »da ne bo vihrala na tej stavbi tržaška zastava, dokler ne bo mogla biti ob njej tudi italijanska trobojnica.«

Namesto italijanskih zastav pa so iredentisti letos organizirali »politični« pohod na Trst. Kar ne verjetno se zdi, koliko raznih italijanskih organizacij je priredilo prav te dni v Trstu kongrese, konference in sestanke, kot da je Trst središče Italije. Organizirali so mladinski festival, kongres trgovskih zbornic, italijanskih mest, kongres italijanskih pedagogov, pedagoško razstavo, kongres italijanskih znanstvenikov, ki proučujejo raka in kongres organizacij tabornikov. Posamezni udeleženci teh kongresov in sestankov nosijo v gumbarjih italijanske zastavice, prireajo pozdravne govore, govore o »italijanskem Trstu« in si prizadevajo

New York, junija.

V pravilnih časovnih presledkih se pogajajo predstavniki dveh največjih ameriških sindikalnih organizacij — Ameriške federacije dela (AFL) in Kongresa industrijskih organizacij (CIO). Pogajajo se o tem, da bi bilo dobro medsebojno vojno končati. Zgodilo se, da sežejo pogajanja še naprej, da se tako ali drugače dotaknejo tudi takšnega vprašanja, kakor da je treba politiko, teh dveh sindikalnih organizacij vskladiti, da bi bila potrebna skupna akcija, da bi bila koristna združitve v enotno delavsko zvezo sindikatov itd.

Včasih takšna pogajanja ne rode nobenega uspeha in jih kratkoročno prekinajo. Pogostejše pa se končajo z deklaracijami o »doseženem uspehu«, o »ustopajenem temelju za nadaljnji napredek« in podobno. Ne v prvem, ne v drugem primeru pa v stikih med tema dvema organizacijama še ni bilo nobenih sprememb. Njuna tako imenovana »sindikalna vojna« se je kratko in malo nadaljevala.

Iz pogovora s sindikalnimi funkcionarji o njihovih zadevah, in sicer tako z višjimi, centralnimi, kakor tudi s krajevnimi, dobi človek vtis, da menijo, da je boj proti konkurenčnemu sindikatu tako rekoč njihova glavna naloga. Vodstvo sindikata tekstilcev AFL je n. pr. koncentriralo vse svoje sile na razbijanje sindikata tekstilcev CIO. Za to je žrtvovalo mnogo denarja. Člana-

»SINDIKALNA VOJNA« V ZDA

rina, ki jo plačujejo delavci, gre večidel za vojno proti CIO tekstilcev. V tej »vojni« niso glede sredstev nič kaj izbirični. Primer tega sindikata pa ni osamljen.

Med posameznimi sindikati prve in druge zveze se bje pravi konkurenčni, ali bolje rečeno, boj za zaslužek. Sindikalni voditelji vidijo v svojem sindikatu nekakšno »molzno kravco«, svoje poslovno podjetje, in vse svoje delo grade na načelu, da je treba »svoj sindikat« razširiti na račun konkurenčnega, svoje podjetje na račun konkurenčnega. Morda se kaže to v najostrejši obliki na ameriškem Jugu, kjer velika večina delavcev še ni organizirana. S stališča koristi ameriškega delavskega gibanja ne more biti niti najmanjšega dvoma, da je organiziranje delavcev Juga glavna naloga teh sindikalnih organizacij. Človek bi seveda pričakoval, da bosta začeli obe glavni ameriški sindikalni zvezi, AFL in CIO, skupno vskladeni akcijo za organiziranje delavcev na Jugu. O tem so na obeh straneh tudi že mnogo govorili. Toda vse besede o potrebi vskladeni akcije nobene resnične akcije še niso rodile. Vskladenega sodelovanja še ni. Se več, koristi sindikalne birokracije povzročajo, da v praksi uveljavljajo povsem drugačno politiko. Govore o potrebi skupne akcije, toda na terenu, na Jugu, je stvar čisto drugačna.

Glavna dejavnost AFL ali CIO na Jugu so prepri o tem, komu bodo pripadli delavci Juga, AFL ali CIO. Dogajajo se naravnost neverjetne stvari. Često sindikat AFL razbije komaj ustanovljeno organizacijo CIO in nasprotno. Kar se je enemu sindikatu z velikimi napori posrečilo, to se pravi, da vzlic srditemu odporu industrije in krajevnih oblasti organizira delavce kakšnega podjetja, to konkurenčni sindikat čez noč razbije. Cesar ne morejo stori industriji in krajevnih oblasti, to stori konkurenčni sindikat ali konkurenčna sindikalna zveza. Ta tako imenovana »sindikalna vojna« je glavni vzrok, da delavci ameriškega Juga še niso organizirani.

Voditelji obeh sindikalnih zvez so se v minulih tednih spet pogajali. Nedavno je bilo objavljeno tudi skupno sporočilo obeh predsednikov Munija in Rootera, da je bil dosežen sporazum o potrebi sklenitve premirja. Oba sta poudarila, da »vojna« med po-

sameznimi sindikati ameriškega sindikalnemu gibanju samo škoduje.

Predsednika AFL in CIO se strinjata v tem, da bi bilo treba dosedanja prakso razbijanja konkurenčnih sindikatov preprečiti. Zavezala sta se, da bosta v tem smislu pripravila predlog za svoja izvršilna odbora, ki naj bi se sestala čez nekaj mesecev. Dogovor o premirju naj bi podpisali na dve leti.

Delavci in nameščenci velike newyorške blagovnice »Hearns« so organizirani v sindikatu CIO. Nedavno so začeli stavkati. Stvar je dobro napredovala. Ze je kazalo, da bodo dosegli uspeh. Delodajalci so že začeli popuščati in na vidiku je bila nova pogodba. Tedaj pa je posegel vmes konkurenčni sindikat AFL, ki je vso stvar zavozil. Zahteval je, naj bi v veleblagovnici ustanovili organizacijo AFL, in posrečilo se mu je pridobiti nekaj nameščenec, ki so podpisali prošnjo, da nekoč več biti vključeni v CIO, marveč v AFL. In ker je prišla ta poteza v trenutku, ko je CIO vodil stavko, je to delodajalcem omogočilo, da nove pogodbe niso podpisali in da so stavko razbili. Ker sta namreč na temelju omenjene prošnje in zahteve AFL nastala v tem podjetju tako rekoč dva sindikata, so se delodajalci, naslonjeni na določbe Taft-Hartleyjevega zakona postavili na stališče, da ne vedo, kateri izmed obeh sindikatov zastopa delavce, in da torej ne vedo, s katerim naj podpisajo pogodbo. Tako so stavko zlomili. Delavci in nameščenci omenjene veleblagovnice niso ničesar dosegli. Za to se morajo zahvaliti sindikalni birokraciji.

To se je zgodilo po sporočilu predsednikov AFL in CIO, po sklenjenem premirju in po odgovoru omenjenega sindikata AFL, da se strinja s tem, naj »sindikalna vojna« takoj preneha. In takšnih primerov je mnogo.

Jože Smole

Novi avstrijski poslanik v FLR Jugoslaviji

Dunaj, 30. junija (Tanjug). — Na Dunaju so uradno potrdili vesti, da je bil za novega poslanika v Jugoslaviji imenovan dosedanj svetnik avstrijskega parlamenta v Parizu dr. Walter Wodak. Dosedanji poslanik dr. Karl Braunias bo prevzel mesto načelnika pravnega oddelka avstrijskega zunanjega ministrstva.

NAJNOVEJŠA ZADEVA PETRA KARADJORDJEVIČA PRED PARIŠKIM SODIŠČEM

Obdolžen zaradi uporabe čeka brez kritja

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Pariz, 30. junija. Na seznamu odstavljanih kraljev sta dve imeni na »častnem mestu«, to sta egiptovski Faruk in Peter Karadžordžević. Zdi se, kakor, da tekmujeva v dajanju gradiva za »kroniko škandalov« v zgodnjem tisku. Res je, da Faruk trenutno še vedno toče vse rekorde, toda niti Peter Karadžordžević ne zaostaja mnogo za njim: javni spori z materjo zaradi denarja, vstop v reklamno službo pri neki ameriški tvrdki, znana vohunska zadeva »Sotillie«, kopiranje potovanj v Španijo, kjer si izposoja denar od Franka — to bi bili samo nekateri izmed znanih škandalov, ki se jim je večeraj pridružila še najnovejša zadeva pred pariškim sodiščem.

Prejšnji mesec so sodni izvrševalci odšli v Petrovo stanovanje, ki je v razkošni palači Avenue Georges V. blizu Champs Elysees. Peter Karadžordžević je bil takrat v Španiji, tako da sodni eksekutorji niso našli bogve kaj: tri obleke in dvanaest parov čevljev. Zato pa je bila garderoba njegove žene Aleksandre znatno bogatejša. Sodni izvrševalci so vzeli s seboj izmed njenih stvari tri dragocene krznenne plašče, 22 parov čevljev, 28 oblek, 2 poravnika, 2 srajci, 10 predpasnikov, nekaj kovčkov iz krokodilje kože, radijski aparat, stensko uro iz marmorja itd.

Seveda vse to ni bilo dovolj za 10.000 dolarjev, ki bi jih bilo treba plačati. Zato so ljudje od sodnih hoteli zapleniti tudi Petrov Cadillac, a ga niso mogli vzeti s seboj, ker so zvedeli, da mu ga je posodil princ Ali Kan. Petrova

Lani je podpisal Peter Karadžordžević enemu svojih številnih upnikov Aizenu ček za 10 tisoč dolarjev. Ček se je glasil na znano newyorško banko Chaisebank. Ko je Aizen prišel v to newyorško banko, so mu odgovorili, da za ček ni kritja in da denarja ne morejo izplačati. Aizen je protestiral, administrativni postopek je trajal okrog leto dni. Končno je sodišče odločilo, da ima Aizen pravico zapleniti predmete v stanovanju Petra Karadžordževića v Parizu.

Prejšnji mesec so sodni izvrševalci odšli v Petrovo stanovanje, ki je v razkošni palači Avenue Georges V. blizu Champs Elysees. Peter Karadžordžević je bil takrat v Španiji, tako da sodni eksekutorji niso našli bogve kaj: tri obleke in dvanaest parov čevljev. Zato pa je bila garderoba njegove žene Aleksandre znatno bogatejša. Sodni izvrševalci so vzeli s seboj izmed njenih stvari tri dragocene krznenne plašče, 22 parov čevljev, 28 oblek, 2 poravnika, 2 srajci, 10 predpasnikov, nekaj kovčkov iz krokodilje kože, radijski aparat, stensko uro iz marmorja itd.

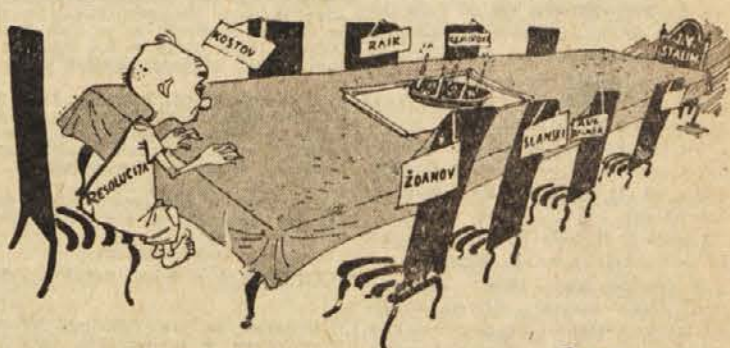
Seveda vse to ni bilo dovolj za 10.000 dolarjev, ki bi jih bilo treba plačati. Zato so ljudje od sodnih hoteli zapleniti tudi Petrov Cadillac, a ga niso mogli vzeti s seboj, ker so zvedeli, da mu ga je posodil princ Ali Kan. Petrova

žena Aleksandra je skušala posredovati pri oblasteh, a so ji odgovorili, da je Peter Karadžordžević privatna oseba in da zato ne morejo preprečiti zaplemb. Tako je zadeva končno prišla pred sodišče. Petrova žena je namreč zahtevala, naj ji vrnejo njeno osebno lastnino. Med obema zagovornikoma se je razvnela večeraj prava bitka.

Odvetnik Petrove žene je poskušal dokazati, da sta Peter in Aleksandra, ki sta se poročila v Londonu leta 1944, sklenila ta zakon brez posebne pogodbe in da velja torej za njiju po angleških zakonih »režim ločene lastnine«, se pravi, da je vsak izmed njiju lastnik svojih stvari. Advokat je dokazoval, da zaradi Petrovih dolgov upniki ne morejo zapleniti Aleksandrine garderobe. Upnikov advokat pa je dokazoval nasprotno, bil je celo zelo milosten: »Nikakor nečemo njenemu veličanstvu odvzeti srajc in predpasnikov, toda kožuhe, radijski aparat in stensko uro bomo prav gotovo obdržali.« Razprava se ni končala. Predsednik sodišča Ausset si je vzel 24 ur za razmišljanje. Danes ali jutri bo odločil.

Reporterji kriminalnih rubrik v pariških listih so v glavnem zadovoljni. Dovolj bo gradiva tudi za jutrišnje številko. Bralci imajo radi takšne stvari. Sicer pa to dokazujejo tudi naslovi v današnjih pariških listih: »Vrnite mi srajce in kožuhe — prosi kraljica Aleksandra.« M. Vitorović

NJEN PETI ROJSTNI DAN

Karikatura: Milan Maver

DANES PO SVETU

S papeškim blagoslovom

Nedavno so člani katoliškega škofskega zbora na Madžarskem ponovno poslali svojim vernikom pastirska pisma. To pot so pozvali vernike, naj »marljivo in vestno opravljajo žetev in mlačev, ker vestno opravljajo kmetijskih del ne zagotavlja samo kruha prebivalstvu, marveč prispeva tudi k splošni stvari miru.«

Pastirska pisma podobne vsebine — v njih posebej poudarjajo, da je »izpolnjevanje odkupnih obveznosti proa državljanska dolžnost in da je odkup koristna za vse madžarsko ljudstvo« — so poslali med prvimi Kopacz Szandor, škof iz Szombatelyja, škofjski kanonik Kopacz Vincze, škofseherovarijski škof Lajos Sznoj in pečujski škof Virag Ferenz.

V splošni odkupni kampanji madžarska propaganda že intenzivno uporablja ta najnovejša »žetevnodkupna« pastirska pisma. Radio Kosuth je 28. junija kritiziral županije Szopron, Szabolcs, Bacz in Haidu zaradi sla-

bega izpolnjevanja odkupnih obveznosti in opominjal madžarske kmete na pastirska pisma katoliških škofov. Pri tem je posebno poudarjal tisti del, ki piše, da je izpolnjevanje odkupnih obveznosti »v splošno korist madžarskega ljudstva in miru.«

Po aktivni udeležbi v predvolilni agitaciji za režim sedaj madžarski katoliški škofje še nadalje sodelujejo z Rakoszyjem in ga podpirajo pri odkupni kampanji.

K. V.

Z VSEH STRANI SVETA

FRANCIJA
Sporočilo degolističnega gibanja

Pariz, 30. jun. (Tanjug) Vodstvo degolističnega gibanja je sporočilo, da je članom gibanja ki so vstopili v sedanjo vlado, avtomatično odvzeto članstvo. Vodstvo gibanja sodi, da v sedanjem režimu ne more sprejeti odgovornosti pred narodom.

Nedavno De Gaullova odločitev prepoveduje prejšnji degolistični parlamentarni skupini uporabljanje imena »Gibanje združevanja francoskega ljudstva« in je zato izpremenila ime v Zvezo republikanske socialne akcije. Tedaj so njenim članom dovolili, da v narodni skupščini glasujejo po svojem prepričanju.

Težave KPF

Pariz, 30. jun. (Tanjug) Današnji »Figaro« posnema po kominformacijskem listu »Humanité«, da je sekretar KPF Jacques Duclos na sestanku politične komisije CK napadel več voditeljev pokrajinskih in krajevnih organizacij KPF, zlasti pa tiste v Nizizi in Marneili. Duclos meni, da so napake zagrešili funkcionarji KPF zaradi nezadostne ideološke izobrazbe in se zato niso zaslili pri izpolnjevanju direktiv CK o enotni akciji s socialisti, kar v zadnjem času KPF močno propagira. Duclos je napadel partijska vodstva in jim očitil birokratizem.

»Figaro« hkrati opozarja na ponovno padce članstva KPF in omenja značilen primer v pariški tovarni »Renault«, kjer je zaposlenih nad-

36.000 delavcev. V tej tovarni je bilo lani 7968, zdaj pa le še 5666 članov KP Francije.

ZDA

Razprava o pomoči tujini
Washington, 30. jun. (UP) Včeraj so v ameriškem senatu začeli razpravljati o osnutku zakona za kolektivno varnost v letu 1953, s katerim naj bi ZDA odobrile pomoč vladam 53 držav. Po tem programu bi med drugim nudili pomoč Japonski za izvedbo omejene oborožitve. Sodičjo da je za pomoč Japonski namenjenih 200 milijonov dolarjev. Predstaviški dom je že sprejel podoben zakonski predlog.

Edenovo zdravje se zboljšuje

Boston, 30. jun. (AFP) Britanski minister zunanjih zadev Anthony Eden je zapustil bolnišnico v Bostonu in odpoval v New Port na Islandu, kjer bo nekaj časa ostal. Bivanje v New Portu je prva etapa Edenovega okrevanja po operaciji.

IRAN

Sovjetska dejavnost
Teheran, 30. jun. AFP sporoča, da je odpočeljanje sovjetskega veleposlanika Sadikova iz Teherana pomemben pa tudi zagoneten dogodek. Zdi se, da je sovjetska diplomacija končala s politiko čakanja in začela podvzeti pomembne ukrepe v Iranu. Sadikov, ki se je pred nedavnim vrnil iz Moskve, je predsedniku vlade Mosadiku podal mnoge predloge, katerih skupni cilj je izpodbijanje ameriškega vpliva v Iranu. Mosadikov odgovor ni znan. Sodičjo, da je

britanska diplomacija, ki v Iranu zelo oprežno ravna, prepusila Mosadiku prsto pot v upanju, da se bo v obeh amerikevcev kompromitiral zaradi stikov z Moskvo.

JAPONSKA

Jošida se je zahvalil Filipinoma za aretacijo vojnih zločincev

Tokio, 30. jun. (UP) Predsednik japonske vlade Jošida je danes v senatu izjavil, da se vlada in japonsko ljudstvo zahvalujeta Filipinom za aretacijo japonskih vojnih zločincev. S tem v zvezi je funkcionar japonskega ministrstva zunanjih zadev izjavil, da Japonska ne bo več štedila pri plačevanju odškodnine Filipinom in upa da bodo pospešili pogajanja o reparacijah.

Gospodarsko pomoč zahtevajo

Tokio, 30. jun. (AFP) Japonska vlada je uradno zahtevala, naj ZDA privolijo v japonsko-ameriško pogajanja o ameriški gospodarski pomoči Japonski. To zahtevo je davi sporočilo japonsko ministrstvo zunanjih zadev v Tokiju.

Švicarska misija v Tokiu

Tokio, 30. jun. (AFP) V Tokiu je z letalom dospela švicarska delegacija, ki bo član mednarodne komisije za nadzorstvo nad vojnimi ujetniki. V Tokiu je dospela skupina 20 članov te misije. Vsa misija bo štela 50 članov.

Zadnja poročila

ZDA in združitev Nemčije

Dulles in Connant o ciljih ameriške politike in o položaju po 17. juniju

Bonn, 30. jun. (Tanjug). Danes je ameriški visoki komisar Connant izjavil, da je združitev Nemčije slej ko prej cilj ameriške politike. Zahodne sile bodo še nadalje storile vse, kar je v njihovi moči, da napravijo konec sedanjemu položaju v vzhodni coni Nemčije, kjer se prosovjetski režim ni usidral, kar so dokazali junjski dogodki. Dejal pa je, da bo treba še pred združitvijo Nemčije odstraniti diktatorski aparat v tem delu Nemčije.

Ameriški visoki komisar je rekel tudi, da bodo v doglednem času vse zainteresirane sile ratificirale generalno pogodbo o Nemčiji. Komisar Connant je poudaril, da generalna pogodba veže tri zahodne sile in Nemčijo.

Washington, 30. jun. (AFP) — Na današnjem sestanku z novinarji je ameriški zunanji minister dal časa govoril o nedavnih neredih v sovjetski coni Nemčije. Izjavo o tem je imel že pripravljeno. Poudaril je, da se je Sovjetska zveza zelo razširila in da sedaj nadzoruje kakih 600 milijonov neruskega prebivalstva nekdanjih 15 neodvisnih držav. Pristavil je, da je bil vedno mnenja, da se ti narodi ne morejo stisniti pod sovjetski kalup, zlasti če svobodni narodi zivahno podpirajo njihova upanja in jim dokazujejo, da jih niso pozabili. V evropskih satelitskih državah so se pojavili resni neredi, ki pričajo, da žele njih narodi sami voditi svoje države in da odklanjajo vodstvo Moskve. Izjavil je, da "Nezmožnost morala ljudstva se je pokazala v Berlinu, kjer so mladinci brez orožja pobirali kamene po cestah in ga metali na tanke."

Ameriška vlada sodi, da so svobodne volitve v vsej Nemčiji edina realna pot za ustvaritev nemške enotnosti. Dulles je pristavil, da bo s tem v zvezi ena izmed glavnih skrbi treh ministrov, da bi našli način, kako bi sovjetski vladi sporočili zahodno stališče glede svobodnih volitev v Nemčiji.

Obsedno stanje

V VZHODNI NEMČIJI UKINJENO

Bonn, 30. junija (Tanjug) — Vojaški poveljnik sovjetskega sektorja Berlina generalmajor Di-browa je danes ukinil obsedno stanje v vzhodnem Berlinu, ki so ga uvedli 17. junija po uporih vzhodnoberlinskih delavcev. Obsedno stanje se bo prenehalo opolnoči med 30. junijem in 1. julijem. V vzhodnonemških mestih Chemitz in Rostock so obsedno stanje že prej ukinili, podatkov o ostalih mestih sovjetske cone pa še ni.

Vojaški položaj Zahodne Evrope

Pariz, 30. jun. (Tanjug). Novi poveljnik oboroženih sil Atlantiskega pakta v Evropi general Alfred Grunther je v francoskem časopisu »La Revue de la Defense nationale« opisal delovanje vrhovnega poveljstva sil Atlantiskega pakta v Evropi v dveh letih od njegove ustanovitve. Grunther pravi, da je glavni štab izdelal za vsako sektorsko poveljstvo Atlantiskega pakta načrte, ki določajo njihove naloge v primeru krize. Pri tem pripominja, da sedanje sile ne zadostujejo za obrambo

Konferenca o letalskem prometu nad Berlinom

Berlin, 30. junija (AFP). Dobro obveščeni britanski krogi sporočajo, da bo jutri sedmi sestanek konference štiri o varnosti zračnega prometa med Berlinom in Zahodno Nemčijo. Menda bo ta konferenca v britanskem poveljstvu v Charlottenburgu.

V Donavski komisiji potvarjajo resnico o jugoslovanskih naporih za enakopravno poslovanje in zboljšanje plovbe po Donavi

Galac, 30. jun. (Tanjug). Na seji Donavske komisije so proučili poročilo sekretariata o izpolnitvi delovnega programa za prvo letošnje polletje. Poročilo so v glavnem sestavili tako, da izven kot obtožba Jugoslavije, da ne izpolnjuje obveznosti o Donavske komisije.

V kritiki dela Donavske komisije je jugoslovanska delegacija opozorila na dejstvo, da je tajništvo slabo in neorganizirano poslovalo, poročilo pa da je tendenciozno in zato za Jugoslavijo nesprejemljivo. Vodja jugoslovanske delegacije Slavoljub Petrović je z dokumenti dokazal, kako veliki so bili napori Jugoslavije na njenem sektorju Donave, da bi olajšala plovbo, in da doseže glede plovbe Jugoslaviji niso še nikoli uspeli. Petrović je v zvezi s tem opisal prizadevanje jugoslovanske delegacije za izboljšanje dela Donavske komisije, kar pa je tajništvo v svojem poročilu preprosto zamočilo. Seveda je večina delegatov pohvalila tudi tako slabo poročilo tajništva.

Večina je predlagala sodelovanje s tajništvom, toda pri tem njeni zagovorniki niso povedali na kakšnih načelih bi to sodelovanje temeljelo. Mislilo, da mora ostati pri sedanjem stanju, toda to pomeni, da bi vsa oblast in pravice še nadalje imela le ena država, kar pa nikakor ni mogoče. Jugoslavija si je zato že od začetka dela Donavske komisije prizadevala, da bi uresničila to sodelovanje, toda le v enakopravnih temeljih in v zagotovitvi enakih pravic in koristi vseh podonavskih držav. Na nedavni konferenci posebne komisije

Francoska zbornica SE NI POTRDLILA LANIELOVE VLADE

Pariz, 30. jun. (AFP). Francoski zbornici se je danes predstavila vlada Josepha Laniela. Po kratki razpravi je bilo s 386 proti 211 glasovom sklenjeno, da se debata o sestavi vlade odloži.

S A H

Borbene partije

V TREJEM KOLU JUBILEJNEGA SAMPIONATA

Ljubljana, 30. junija. V današnjem III. kolu jubilejnega šahovskega sampionata so bili doseženi naslednji rezultati: Guzel—Šiška 0:1, Kočevar—Pirc remi, Gabrovšek—Groske prekinjeno, Levačić—Sikošek (se ob času poročanja še igra), Preinfalk—Germek remi, Puc—Izvekov 0:1 (po kontumaciji: o tej partiji bo odločilo razsodišče), Gabrovšek—Krivac remi, Vavpetič—Inž. Vidmar prek.

Po III. kolu je vrstni red naslednji: Germek 2,5, Preinfalk 2, Groske, Šiška 1,5 (I), Kočevar, Pirc, Gabrovšek 1,5 (II).

Partija iz II. kola Kržišnik—Sikošek se je odigrala z zmagom Kržišnika. V četrtem kolu igrajo naslednji pari: Šiška—Vidmar, Krivac—Vavpetič, Izvekov—Gabrovšek, Germek—Puc, Sikošek—Preinfalk, Groske—Levačić, Kočevar—Kržišnik, Guzel—Pirc.

Dr. Bebler v Trstu

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Trst, 30. junija. Nocoj so prispele iz Ljubljane v Trst državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler, podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Marijan Breclj, član Izvršnega sveta LRS Vida Tomšič, državni svetovalec in poslanik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Stanislav Kopčak, državni sekretar za narodno gospodarstvo LR Hrvatske Marjan Cetinič in svetovalec v državnem sekretariatu za narodno gospodarstvo LR Hrvatske Branko Zlatarič.

Dr. Bebler in drugi gostje so prišli v Trst na tržaški velesejem na katerem razstavlja tudi Jugoslavija. Jugoslovanske goste je sprejel v Sežani šef gospodarske delegacije FLRJ v Trstu profesor Jože Zemljak.

Nocoj so se udeležili predstave »Miklova Zala« na tržaškem stadionu »1. maja«, ki jo je uprizorilo Slovensko narodno gledališče v Trstu.

M. P.

Zunanji ministri

BALKANSKEGA PAKTA SE SNIDEJO V ATENAH

Atene, 30. jun. (Tanjug) — Grški minister zunanjih zadev Stefanopoulos je nocoj izjavil, da bo bližnja konferenca ministrov zunanjih zadev Grčije, Jugoslavije in Turčije 7. julija. Hkrati je minister Stefanopoulos izrazil upanje, da bo jugoslovanskemu državnemu tajniku za zunanje zadeve Koči Popoviču zdravstveno stanje dopuščalo, da se udeležijo konference.

Jugoslovanski zakoni V JUGOSLOVANSKI CONI STO

Koper, 30. jun. (Tanjug) — Današnja številka Uradnega lista Vojske uprave objavlja pet naredb, s katerimi je bilo razširjenih na jugoslovansko cono STO več jugoslovanskih zakonov in uredb. Med drugim bo začel tudi veljati jugoslovanski zakon o ljudski milici. Naredba o tem določa, da Vojska uprave organizira in nadzoruje ljudsko zaščito. Ostale navedbe se nanašajo na pooblastila ljudskim odborom, da smejo predpisovati javne datjave, na finansiranje in poslovanje zdravstvenih ustanov in na prodajanje stanovanjskih poslopij ljudske imovine.

Posvet v Moskvi

New York, 30. jun. (AFP). V sovjetskem zunanjem ministruvstvu so posvetovanje o problemih sovjetske zunanje politike. Posvetovanja se bodo udeležili sovjetski diplomatski zastopniki v ZDA, Veliki Britaniji in Franciji. Sovjetski veleposlanik v ZDA Georgei Zarubin je danes podelil v Moskvi sta odstopala tudi sovjetski veleposlanik v Franciji Pavlov in veleposlanik v Veliki Britaniji Malik.

Pred odhodom je Pavlov obiskal predsednika francoske republike Vincenta Auriola. Jakob Malik je včeraj v Foreign Office obiskal stalnega podtajnika Williama Stronga, danes pa britansko ministruvstvo zunanjih zadev, kjer ga je sprejel Selwyn Lloyd.

Hajdukov uspeh v Helsinkih

Finsko reprezentanco je premagal z 5:2 (2:1)

(Od posebnega dopisnika)

Helsinki, 30. jun. Danes je bila na olimpijskem stadionu mednarodna tekma med Hajdukom in finsko reprezentanco. Tekmo je gledalo nad 20.000 ljudi, kar priča o ugledu našega športa v tujni.

Hajduk je igral v postavi: Beara — Kokež, Grčić I. — Broketa, Delić, Ljuštica — Senčar, Matošić, Vukas, Vidošević, Arapović. V drugem polčasu je na mesto poškodovanega Delića stopil Krkalo.

Hajduk je zelo dobro igral in navdušil finsko občinstvo. V finski reprezentanci je igralo 7 igralcev, ki so igrali že proti Belgiji in 4 novi kandidati za državno reprezentanco. Finci so bili zelo nevarni nasprotnik, toda spretna obramba Hajduka jih je obvladala. Beara se je tudi danes izkazal. Poleg njega so bili zelo vidni tudi Vukas, Broketa, Grčić I. in Senčar.

Gole so dosegli Senčar v 9. in 57. minuti, Vukas v 23. in 48. ter Matošić v 42. minuti. Finci so v 8. minuti prešli v vodstvo zaradi Ljušticevega avtogola, drugi gol pa so dosegli s prostim strelom v 63. minuti.

Pravično je sodil mednarodni finski sodnik Hamil iz Helsinkov. Med

KOŠARKA

PARTIZAN : BSK 64:61 (33:30)

Beograd, 30. jun. (Tanjug). Včeraj je Partizan v tekmovalstvu vzhodne skupine za državno prvenstvo v košarki premagal BSK s 64:61 (33:30).

Komunalne skrbi v Mariboru

Maribor, to pomembno industrijsko središče, so med vojno 66-krat naskočili britanski in ameriški bombniki, ki so zmetali na mesto blizu 12.000 bomb. Uničili ali poškodovali so razen industrije kakih 48% vseh stanovanj v mestu, ki so že pred vojno zadoščala komaj za kakih 45.000 prebivalcev.

Te številke povedo, v kako hudih komunalnih skrbih se je Maribor znašel ob osvoboditvi. Razvijajoča se industrija pa je

bolnišnica namreč ni vsemu kos, ker sega področje, od koder sprejema bolnike, od Save do severne meje Bolniško poslopije tudi ni bilo ustrezno, enotno grajeno, ampak so ga nekako krpali kakor so nanese trenutne potrebe ali še točneje, kakor so dopuščala vedno preborna sredstva. Začasno se je bolnišnica nekoliko razbremenila, ker so pljučni oddelek pred nedavnim preselili na Pohorje. Nujno pa kaže zgraditi vsaj kirurški oddelek, če že ne

Franc Leskoške, ki je šolsko poslopije skoraj zazidala medse, ter bo zato treba misliti na novo, za katero je tovarna svila že prispevala 1.000.000 dinarjev. Na Tezmem namerava MLO, brž ko bo mogoče, graditi še gimnazijsko poslopije. Razen teh računov še z gradnjami osnovnošolskih poslopij na Pohorju in v Krčevini. Seveda ima Maribor skrbi tudi z drugimi komunalnimi problemi. Vodovod so, recimo, zgradili leta 1901, ko je živel v Mariboru

Pogled na Maribor, središče slovenske industrijske dejavnosti, v ospredju dravski most, ki je bil porušen 1942 in po osvoboditvi nanovo zgrajen.

vlekla k sebi nove in nove delovne moči. Zato je postajala stanovanjska kriza še hujsja. V zadnjih osmih letih pa je mesto že zgradilo 1294 stanovanj. Stanovanjska stiska je zato sicer rahlo odjenjala, bogvedi kako pa le ni popustila. Mariborsko prebivalstvo se je namreč pomnožilo že na 76.000 ljudi. Zato leži v stanovanjskem uradu že blizu 3500 nerešenih prošelj. Podjetja so se razširjala, vendar niso hkrati mislila na stanovanja in druge komunalne potrebe, MLO pa ni zmogel vsega sam. V zadnjem času pa se vendarle da opaziti, da so se nad stvarjo zamislile tudi tovarne, ki pomagajo MLO s sredstvi, razen tega pa tudi same grade stanovanja.

Pred kratkimi so na nekaterih sestankih obravnavali obratne nezdge, ki se pogosto dogajajo. Zato so nekateri delavci začeli prihajati na MLO, kjer so začeli odbornike priganjati, naj MLO zgradi novo bolnišnico. Sedanja celotna bolnišnica, kar pa ni lahka stvar, saj se MLO v zadregi za sredstva precej praska za ušest.

Tudi s šolskimi poslopiji je križ. Tezenski šoli se je n. pr. zgodilo celo to, da se je znašla sredi poslopij metalne tovarne. Ko je bilo lani v glavnem urejeno mestno središče Ljubljane, je javnost z zadovoljstvom pozdravila tudi postavitev velikega stenskega reliefa Ljubljane na priložni stavbi poleg palače nekdanje zavarovalne banke »Slavije«, kjer posluje prodajalna bivše Piskarjeve pekarnice. S tem reliefom je bil posrečeno ustvarjen lepši izgled tega okolja, obenem pa je bila tuje dana vsaj splošna temeljna orientacija na naš prestolnici. Relief je bil letos na novo prebarvan in preplešan, vsa važnejša javna poslopja, ustanove, ceste in ulice, trgi, spomeniki, prometne zveze in druge pomembnejše naprave pa so bile označene s posebnimi napisi in raznohary

celotne bolnišnice, kar pa ni lahka stvar, saj se MLO v zadregi za sredstva precej praska za ušest.

Tudi s šolskimi poslopiji je križ. Tezenski šoli se je n. pr. zgodilo celo to, da se je znašla sredi poslopij metalne tovarne

Polovičarska propaganda ni na mestu

Ko je bilo lani v glavnem urejeno mestno središče Ljubljane, je javnost z zadovoljstvom pozdravila tudi postavitev velikega stenskega reliefa Ljubljane na priložni stavbi poleg palače nekdanje zavarovalne banke »Slavije«, kjer posluje prodajalna bivše Piskarjeve pekarnice. S tem reliefom je bil posrečeno ustvarjen lepši izgled tega okolja, obenem pa je bila tuje dana vsaj splošna temeljna orientacija na naš prestolnici. Relief je bil letos na novo prebarvan in preplešan, vsa važnejša javna poslopja, ustanove, ceste in ulice, trgi, spomeniki, prometne zveze in druge pomembnejše naprave pa so bile označene s posebnimi napisi in raznohary

nihi tolmachenji. Kot ustanovitelji je na reliefu podpisano podjetje »Jugo-

Kakor je treba po eni strani poudariti trud in stremiljenje navdušene podjetja, moramo po drugi strani ostro kritizirati površnost in nečestost pri izdelavi napisov in kolonij. Navedemo naj le nekaj najbolj grobih napak in nepravilnosti: Maistrova ulica se na reliefu začne že pri pri lirske ulici dejansko pa šele nad Taborom, Holzaplova ulica je označena kot Holzaplova, Prisojna ulica kot Prosjona, Petkovskova nabrežje je Petkovskova ulica, Rubov vodnjak je Rubov ilvan Bobi. Na zorijski ulici ima v oklepaju staro ime (Franciškaška Prečernova), kar nikoli ni bila itd. Marijin steber na Levstikovem trgu je izpisan kot steber, dočim vsi ostali spomeniki nosijo le ime posvečenca, na primer Miklošev Valvazorjev itd., ne več pa kaj je ali spomenik ali dom ali kaj. Ljudi matice značja kraja in imena vseh pomembnih spomenikov iz naše dobe in naše borbe. Vse ostale ulice so sploh brez imen, kar menda ne bi bilo težko izvesti. Nekdanja Skofja ulica nosi na reliefu še danes svoje drugo ime, Fagnerjeva, daj je bila že lani preimenošana v Franca Rožana ulico, ta nosi tako spomin na enega naših največjih herojev, za svetlo in narodnega heroja generala Rožana tovarnika Staneta.

Relief v sedanji obliki in izvedbi ne služi nobenemu tuju v korist, Ljubljani pa ne v čast in ponos. Prepričani smo, da je v našem mestu tudi splošno mnenje, ki bi bilo zmožno odstraniti neštete napake in pomanjkljivosti ter ustvariti res nekaj pomena. Napise in značja na reliefu pa bi bilo treba vsakega izdelati in pritriliti tako, da jih ne bi mogli razni človeški zlikovci trgati in uničevati, kar se je dogajalo doslej.

V. V.

Ste že slišali, kaj bo v nedeljo v Rožni dolini?

di za rožnodolsko svatbo v narodnih nošah z obhodom po Rožni dolini in Vleču ter z razhodom na slavnostnem prostoru, kjer bo nadaljevanje svatbenega programa. Ta točka bo puzivljala stare poročne narodne šege in navade. Seveda bo sodelovala na rožnodolskih festivalnih slavnostih tudi mladina Rožnodolske pionirije in celiban se bodo preizkusili v raznih spretnostih. Ljudsko rajanje bo zaključilo proslavni program ob 55-letnici Rožne doline in 50-letnici oglejskega društva in turističnega društva, ki predstavlja začetek turizma v Ljubljani.

Tako bo prispevala tudi Rožna dolina s svojimi prireditvami k čim prejemkoma sporedu številnih programnih točk I. ljubljanskega festivala.

Seveda kažejo spominke svečanosti vse značilnosti tega vabljivega obrobneja ljubljanskega naselja. Na predvečer slavnostne nedelje, t. j. v soboto 4. julija, bodo Rožnodolci počastili svoje najstarejše in zaslužne žlane. Zatem bo ob 20. uri kulturna prireditev na prostem z nastopom solistov Rožnodolcev. Folklorne skupine ter pevski zbori Tobačne tovarne in viške AFZ Rožna dolina bo zadržala v večerni iluminaciji.

Glavne proslave svečanosti bodo v nedeljo, dne 5. julija. Po spominških govorih ob osmih dopoldne bo slavnostni začetek IX. rožnodolskega sejma, ki bo izraz vsega čustvenosti rožnodolskega življenja. Na sejm bodo prodajali lesene robnjamine, razglednice Rožne doline itd. Razen tega bo obsejal sejem tudi čehelarsko razstavo s prodajo medu in medenih izdelkov ter točnem medicne živo zanimanje le tu.

Dobrin dosegel rezultat evropske vrednosti

Ljubljana, 30. jun. Danes je bilo na Centralnem ljudskem kopolističnem tekmovalnem skakalcev plavalnega kluba »Ilirije«. Skakali so Dobrin z 10 m stolpa. Keber s 3 matrike deske in Nevenka Keber s 5 m stolpa. Dobrinov rezultat v skokih s stolpa je eden najboljših letoključnih rezultatov v Evropi. Keber je imel smolo in je pri dveh skokih padel. Vendar je to zanj uspeh, saj po lanskem nesreči, skake miže izven konkurence je skakal trener naših najboljših skakalcev, Pribošek, ki je dosegel odlične rezultate.

Rezultati: pionirji 1 m: Koprivšek 24,78; pionirke 1 m: Blažič 19,02; začetniki 3 m: Pustišek 39,95; članice 3 m: Nevenka Keber 48,95; članice 5 m: Nevenka Keber 39,84; člani — olimpijski razred, 3 m: Keber 126,24; Pribošek 122,31 (izven konkurence); člani olimpijski razred, 10 m: Dobrin Jože 138,46.

—or.

Kolektivni dopust

Litostrojevc

Ljubljana, 30. junija

Jutri, 1. julija bodo nastopili delavci Litostroja kolektivni dopust. Od 1. do 15. julija bodo na dopustu delavci obdelovalnih obratov in montaže, od 15. julija do 1. avgusta pa bodo odšli na dopust delavci iz metalurških obratov. Velik del delavcev si je s pomočjo sindikalne organizacije zagotovil prostori v hotelih ob Jadranski obali ali v krajih Gorenjske, kjer bodo preživeli dopust. V tovarni bodo ta čas izkoristili za remont in čiščenje.

K. M.

Prodaja b'aga na kredit v Ljubljani

V Ljubljani je prodaja blaga na kredit najbolj zivahna v vsaj Sloveniji. Od celokupne količine blaga, ki je bilo v prvem tromesečju letošnjega leta v Sloveniji prodana na kredit, katerega so nudila trgovska podjetja je bila skoraj polovica blaga prodana v Ljubljani (99 milijonov 673.000 din od skupnih 211 milijonov 960.000 din). In tudi za Ljubljano velja da je bila vrednost blaga prodanega na kredit v prvih treh mesecih letošnjega leta skoraj še enkrat večja kot vrednost blaga prodanega na kredit v šestih mesecih lanskega leta. Tako so trgovska podjetja v Ljubljani prodala lani na kredit za 55.484.000 din blaga, v letošnjem prvem tromesečju pa za 99 milijonov 673.000 din. Samo v maju je znašala vrednost na kredit prodanega blaga 44.778.000 din. V aprilu in maju je kupovanje na kredit nekoliko padlo in je v maju vrednost na kredit prodanega blaga znašala samo 30.213.000 din. V prvih petih mesecih pa je bilo prodanega na kredit pri trgovskih podjetjih skupno za 153.829 din blaga. Odstotek je bil danega blaga se je v posameznih mesecih gibal ravnilno. Januarja na primer je znašal odstotek za plačane blaga samo 27,4%, aprila ko se je kupovanje na kredit zmanjšalo pa se je dvignil na 44%.

Gornji podatki pa veljajo samo za kredit, ki so ga nudila trgovska podjetja sama. Znano pa je da je mogoče kupovati blago tudi na kredit, ki ga nudi banka. Nekatera

vrste predmetov vključno cen (n. pr. radio aparate), pa je mogoče kupovati sploh samo na bančni kredit. Ob upoštevanju prodaje na kredit (trgovskih podjetij) in na kredit bank je znašal 31. maja celokupni dolg iz potrošniških posojil v Ljubljani 229 milijonov 717.000 din. Od tega je znašala višina dolga pri trgovskih podjetjih 130.436.000 din, pri bankah pa 99.281.000 din od tega samo pri Mestni hranilnici v Ljubljani 80 milijonov 699.000 din.

Ce upoštevamo, da je ob letošnjem popisu imela Ljubljana 128.489 stalnih prebivalcev, potem odpade na vsakega prebivalca Ljubljane povprečno 1659 din dolga na račun potrošniškega kredita. Če pa upoštevamo samo zaposlene odpade na vsakega zaposlenega v Ljubljani nad 8000 din dolga. Dejansko pa je v petih mesecih letošnjega leta izkoristilo možnost kupovanja na kredit v Ljubljani 11.693 ljudi od tega 2876 pri Mestni hranilnici.

Zanimivo je, katere vrste blaga so potrošniki največ kupovali na kredit. Po podatkih za prve tri mesece letošnjega leta so potrošniki Ljubljane najmanj kredit predvsem za kupovanje tekstilnih izdelkov 86,7% od celokupnega najeteja kredita so potrošniki Ljubljane porabili za nakup tekstilnih izdelkov: 9,1% kredita so porabili za nakup umivalnih in čistilnih izdelkov: 2,2% za nakup kulinjskih izdelkov: 1% za nakup električnih in drugih materiala in 0,6% za nakup kemikalij izdelkov. R.

WALT DISNEY

kakršnega doslej nismo poznali

(Pismo iz Pariza)

Pariz, junija. »To je življenje« je naslov serije osmih Disneyevih filmov, ki so izdelani na popolnoma dokumentaren način.

»Trije kavalirji« so pomenili naše prvo srečanje z novim Disneyem. V tem filmu je napravil čudno spojino: v istem prizoru, v istem kadru je združil svoje stare junake risanege filma in žive igralce. Tu se je Disney prvič oddaljil od izključno risanege filma. Vse to zveni zelo čudno. Človek, ki mu je bil film sprva samo sredstvo, da bi pokazal svoje risarsko znanje, odstranjen iz svojih filmov risbe! (Ne sicer dokončno, vendar je gotovo, da je postal zdaj risani film samo eden izmed pod njegovim ustvarjanju).

Serija »To je življenje« bo prikazala, kako pravi sam Disney na začetku enega izmed teh filmov »Vodne ptice«, življenje z enega izmed možnih vidikov. Pri snemanju te zanimive vrste filmov je Disneyu pomagalo 25 snemalcev. Večidel so snemali na 16mm traku, vse pa v barvi.

»Vodne ptice«, film iz te serije, ki sem ga imel priliko videti, je dolg kot normalen kratkometražni dokumentarni film. Marsikaj vas v njem začudi in zmede. Če je Disney hotel gledati na življenje z enega izmed možnih vidikov, je moglo tudi občinstvo opaziti nov vidik v samem Disneyevem ustvarjanju.

V »Vodnih pticah« je marsikaj lepega, izrednega. Disney vas navduši s svojo domiseljnostjo ter z bogastvom odlično odbranih podrobnosti, toda v celoti je ta film pod ravno tistega, kar smo bili navajeni pričakovati od njega. Je odličen dokumentarni film, ni pa film, ki bi ga dolgo pomnil.

Nova snov je zastavila nova vprašanja. Disney jih je skušal rešiti na

star način in kjer koli je to storil, je spretnost in obrtnost potisnil umetnika v stran.

Oglejmo si nekaj značilnih primerov: film opisuje življenje vseh možnih vrst vodnih ptic, pelikanov, raznih storkelj, kljunčev, galebov itd. Manjka mu določene dramske organizacije. Film temelji na naveznih nadrobnostih. Kadar so le-te izrazito dokumentarne, izvirne, potem sama vsebina osvaja s svojo življenjskosti in poezijo. Tudi kadar je Disney metode risanege filma (uporabo glasbe in stilizacije gibov) preprosto prenesel v dokumentarni film, se zabavamo nekaj hipov, toda nikakoršno resnejše doživljanje nas ne prevzame. Tako je n. pr. eden izmed mnogih Disneyevih snemalcev posnel, kako se mali pelikan zvali. To je več kakor dobro. To drhtenje golih ptičkov, njihovi negotovi, nerodni koraki, vztrajno strmenje, ko iščejo hrano in končno njihov prvi let in lov nas neposredno prevzamejo zaradi Disneyevega smisla za točnost in izrazito opazovanje; v tem je nekaj temeljnih življenjskih resnic. Toda čim je hotel Disney to živo in resnično snov režijsko obdelati na temelju sadov svojega dosedanjega dela pri risanem filmu, zgubi film »Vodne ptice« prepričljivost in tone v meglo prazne in nemotivirane igre ter abstrakcije (takšno spreminjanje ptice po taktu Lisztove glasbe in jaza na Disneyevi montaži mizi ritem in smer svojega gibanja). Zanimiv je v celoti teh novih vprašanj tudi tale pojav, sicer zelo naraven, čeprav ga Disney ni hotel sprejeti: risani film, ki že sam po sebi pomeni neko omejitve, dovoljuje in vsiljuje stilizacijo v režiji. Toda isti način obdelave, isto »vračanje«, kakor pravimo, vnešen v strogo dokumentarno snov, zgubi svojo vrednost in se kaže kot osamljena in ne primerna atrakcija sredi prepričljivega dokumentarnega gradiva. »Vodne ptice« nam omogočajo, da si ogledamo vsebino, ki jo je hotel Disney s kaplupov risanege filma prenesti v dokumentarni film. Očitno je prav na tem primeru, kako Disney obdeluje svoje risane filme. To je zanimivo, toda bolj kot pojav.

Vsekakor smo se srečali z novim Disneyem, ali bolje, Disney se srečuje z zanj novim žanrom.

Aleksander Petrovič

Otroški film »Pünktchen in Anton« po romani Ericha Kästnerja snema neko dunajsko podjetje v koprodukciji z nekim podjetjem iz Münchena. Doslej so Avstriji posneli po romanih tega pisatelja še dva filma: »Emil in detektiv« ter »Lottchen«.

Sredí marca letošnjega leta so razpisali v Avstriji in Nemčiji natečaj za glavne igralce v filmu »Pünktchen in Anton«. Prijavilo se je nad 5500 otrok, ki so v svojih pisnih razlagah, kaj bi želeli igrati in kako si zamisljajo glavne junake Kästnerjevega romana. Na poskusnih snemanjih so izmed 160 otrok odbrali nekaj deklet in deklice, ki bodo nastopili v naslovni vlogah. Film bo režiral Thomas Engel.

„TRAMVAJ POŽELNJE“

Dejali so mi, naj sprva stopim v tramvaj, imenovan »Poželjenje«, nakar naj prestopim v drugega, ki se imenuje »Pokopališče«, in z njim bom, pravijo, prišel do »Elizabetinskih poljan«.

S temi besedami, polnimi simbolizma, se začneja »Tramvaj Poželjenje«. Neznano v nemarni uniformi kaže mladi ženi, kje naj najdejo sestrično stanovanje; le-ta hoče pri njej najti zavetje pred svetom, ki je ne razume ali katerega ona ne more razumeti in hoče pobegniti pred samo seboj. Ta mlada žena, Blanche Diboire, je izgubila sposobnost stvarnega razmišljanja, dolga leta je živevala v neprestanem spopadu med svetom, kakršnega je videla v svoji domišljiji, in svetom okrog sebe. V takšnem boleznem duševnem stanju, na meji blaznosti, pride v okolje, ki je popolnoma različno od sanj, s katerimi se je vedno spopadala. Preprostimi ljudem, oddaljenim od naporenega dela in življenja, med katere je Blanche prišla, se zde njene zgodbe in razpoloženje, polne prividov, čudnih teženj in sa-

lastnikov, sužnjev, posestnikov velikih plantazij, posebej pri Blanche, čisto povzročajo tudi pri »Yankiejih«, starih prebivalcih in priseljencih, prikazanih v osebi Stanleyja, Amerikana poljskega porekla, zelo hude motnje.

Ta spopad se nadaljuje še dandanes in Williams ga prikazuje v svoji njegovi resnosti, razlaga ga v skoraj vsiljivem psihološkem in dramskem konfliktu, zanemarija pri tem družbeno ozadje, ki ga črta samo v se. Neznano v nemarni uniformi kaže mladi ženi, kje naj najdejo sestrično stanovanje; le-ta hoče pri njej najti zavetje pred svetom, ki je ne razume ali katerega ona ne more razumeti in hoče pobegniti pred samo seboj. Ta mlada žena, Blanche Diboire, je izgubila sposobnost stvarnega razmišljanja, dolga leta je živevala v neprestanem spopadu med svetom, kakršnega je videla v svoji domišljiji, in svetom okrog sebe. V takšnem boleznem duševnem stanju, na meji blaznosti, pride v okolje, ki je popolnoma različno od sanj, s katerimi se je vedno spopadala. Preprostimi ljudem, oddaljenim od naporenega dela in življenja, med katere je Blanche prišla, se zde njene zgodbe in razpoloženje, polne prividov, čudnih teženj in sa-

Kakorkoli že, Williams je v »Tramvaju Poželjenje« krenil po čudni poti,

mla Blanche: »Nočem te poslušati, dokler si morbidna«.

Elia Kazan je znan kot eden najboljših nadarjenih ameriških režiserjev mlajšega rodu. Njegovi filmi, ki smo jih videli — »Bumerang«, »Preplah na ulicah« in zlasti »Viva Zapata!« — nedvomno pričajo o velikih umetniških silah in izvirnosti tega filmskega ustvarjalca. V njih je čutili nov, neablonski, nestrastni filmski prijem.

Ko je režiral »Tramvaj«, je bil Kazan v ugodnem položaju, saj je leta 1947 režiral to delo v nekem Broadwayem gledališču. Avtor in režiser sta stala pred dilemo: ali naj adaptirata dramo na osnovi načel moderne filmskega gledališča, kakor so to storili pri filmu »Smrt trgovskega potnika« ali pa naj sprejmeta dramsko osnovo.

Pri snemanju sta Williams in Kazan opustila okvir drame, vendar sta njeno notranjo zgradbo tako sprejeli, da se je »Tramvaj« popolnoma uveljavil. Razpisani veliki plani, v katerih sta kazala vso poltragičnost polblazne Blanche, filmskega režiserja »razkrivajo« pri njenem aretiranju z Mitchelem vsekakor pomeni obogatitve filmskega jezika. Snemalce je dovršeno pričaral vzdušje te drame: močan, grobe stvarnosti in megle domišljije, duhovitosti in grobih strasti, lepote in grdohe, obupa, razočaranja, osamljenosti in nasilja.

V filmu igra odlični igralniki kvartet: Vivian Leigh, Marlon Brando, Karl Malden (naš rojak Mladen Sekulović) in Kim Hunter.

Film spremlja odlična glasba Aleka Norta, melodiozna, pa spot enolična, očitna in končno pretresljiva.

»Tramvaj Poželjenje« se je uvrstil med najpomembnejše tako imenovane »dramske filme«.

Ljubomir Radičević

KRATKE FILMSKE VESTI

Po vesteh iz Zagreba najnovejši hrvaški film »Sini galeb« (po povesti Toneta Seliskarja »Bratovščina Sinega galeba« in v scenaristični obliki Josipa Barkovića in Branka Bauerja) ni to, kar so pričakovali. Omenjajo predvsem slabo igrano in slab jezik scenarija. Ugotavljajo pa, da je kljub temu dober, nepretenciozen mladinski film.

Berlinski festival se je končal z zmago nemškega filma. Veliko nagrado je dobil film »Nacht auf den Strassen« s Hildegard Knef in Hansom Albersom. Za najboljši tujemski film so proglasili »Don Camilla« Juliana Duviviera.

Po ukinitvi podjetja za izdelovanje risanih filmov »Duga« je to nalogo prevzelo podjetje »Zora«, ki se

Večini ljudi ugajajo ljubezenske zgodbe s srečnim koncem. Ta življenjski optimizem je položen v človeško bit in vse, kar mu nasprotuje, ga navdaja z neugodjem. Vendar pa utegne zadovoljiti tudi tragičen zaključek zgodbe, če so zanj danj dovolj tehni, občutljivo in razloži, in film »Carrie« po romanu ameriškega pisatelja Theodora Dreiserja, imenovan po mladi lepotic, je eden te vrste.

George Hurstwood, stariši, oženjen človek z družino, se zaljubi v lepotic, ki je komaj vztrajala v življenju še ne

posna. Kljub starostni razliki mu Carrie vrača ljubezen. Za Georgea, razmeroma imovitega človeka, se pa začne materialno propadanje. V nekaj letih mu moralna njegove družbene sredine onemogoči eksistenčne pogoje, ki bi mu dali možnost, da bi ustregel željam ljubeze, zato »jednjaj« zgubi je ajo. Carrie ima pred »boj« še vse življenje. Postane priznana umetnica, a George medtem že tava po dnu Zanemarijen in lačen, brez belic, občuti le še nagoba po samohranitvi. Mostovi med njim, razpadlim človekom, in dehtečo mladostjo njegove Carrie so podrti. Kakor je konec temen, ga vendar gledalec, četudi pretresen, sprejme kot najbolj izhod iz slepe ulice, ki je vanjo privlekel človeka, usodni zaplet okoličin njegovega življenja.

Režiser William Wyler je znan mojster. O tem priča tudi v filmi Vezni imamo pa vendar vsi, da v njem rutina duši umetniški navdih, in da nas nekaj prizorov ne ogreje. V slepih prizorih pa z vso silo občutno dragoceno utirpanje umetnosti. Zaradi tega in še nekih drugih takih prizorov nam film razpusti vtis, da smo res doživeli tragedijo človeka.

V glavni vlogi nastopa mojster, sir Laurence Olivier. Njegovega hrvaškega »Hamleta« se še živo spominjamo. Veliki umetnik nas prepriča, čeprav si na mnogih mestih pomaga le z znanjem in rutino. Ziva in neposredna je Jenny Jones; odigrala nam je še glavno vlogo v filmu »Madame Bovary«. Film »Carrie« zadovolji tudi zabavnega gledalca.

E. A.

ZADNJA DE SICHINA FILMA

Vittorio De Sica spada med najbolj znane in najboljše italijanske režiserje. Nekaj njegovih filmov smo videli, kakor na primer »Čudež v Milanu«, »Čistidli čevljev« in »Tatovi kolose«, sedaj pa je končal dva filma: »Postaja Termin« in »Srečni časi«.

Film »Srečni časi« je sestavljen iz šestih delov, šestih kratkih, filmsko obdelanih zgodb. V eni je prikazal veselo doživljanje nekega Napolitanca, v drugi propore dveh kmetov zaradi gnoja itd. Film »Postaja Termin« kaže omarovanje žene med možem in drugim možem. V glavnih vlogah nastopata Jennifer Jones in Montgomery Clift.

Newyorški časniki objavljajo članke svojih pariških dopisnikov, ki pišejo o premiera De Sichina filmov, »Srečni časi«, in »Postaja Termin« v Franciji. Skoraj vsi ugotavljajo, da je čutili v posameznih delih filma »Srečni časi« izvirno obdelavo, da pa film kot celota priča, da so režiserju De Sici potrebni boljši scenariji. V »Postaji Termin« dejanje, zastji pa dialogi, v katerih je silisti ameriški naglas glavnih igralcev odvrtačo pozornost gledalcev od režije. V glavnem se kritiki strinjajo, da ta dva filma ne moreta mnogo prispevati k De Sichinemu umetniškemu ugledu.

NOV FILM »DOKTOR M.«

Podjetje »Avala film« končuje priprave za snemanje novega umetniškega filma »Doktor M.«. Scenarij je napisal filmski režiser Zika Mitrovič, ki bo film tudi režiral.

Zgodba obravnava nekatere dogodke na Kosovu in v Metohiji takoj po osvoboditvi poznimi leta 1944. Takrat so v posameznih okrajih razsajale epidemije, balisti (albanski fašisti) pa so skušali ovirati ljudsko oblast pri uvajanju zaščitnih ukrepov.

njarjenja, tuje in nerazumljive. Tu je Tennessee Williams, pisec drame in scenarija »Tramvaj Poželjenje« poslal nesproti dva pola ameriške družbene stvarnosti.

To je storil na način, težko razumljiv gledalcu, ki ne pozna velikih anahronizmov in naporih posameznih ljudi, izvirajočih iz junških aristokratskih družin, niti brutalne življenjske sile potomcev, priselencev z raznih strani zemeljske obale. Ta stalni večkratni in vedno spreminljivi spopad starih nazorov, dveh svetov, ki je tragičen za pravneke nekdanjih

spustil se je na področja simbolizma, morbidnosti, neresenosti, divjih govor in strasti, mistike... O tem priča tudi njegova najnovejša drama »Camino Real«, o kateri večina kritikov sodi, da je Williams pri zlorabi simbolov zaslepljen v slepo ulico. Občinstvo je hladno sprejelo to njegovo najnovejšo delo, ki je doživelo popoln neuspeh. Če je avtor »Tramvaja« vzel za moč svojega dela željo svoje junakinje Blanche: »Nočem realizma. Hočem magijo«, potem so njegovi zastavljeni našli dober odgovor v izjavi druge junakinje, Stelle, ki je odgovorila:

Svetovno klasično dramatično bo zastopal Shakespearejev »Beneški trgovci«. Ob koncu sezone bodo začeli pripravljati tudi Shakespearejevega »Julija Cezarja«, ki ga bodo uprizorili šele v začetku naslednje sezone. Mogoče bodo še kaj spreminili, toda v glavnem je že določeno, da bodo od sodobnih tujih del uprizorili komedijo »Zaslanjana punčka« ameriškega književnika Elmerja Ricea, delo francoskega dramatika Armanda Salmerouja »Nasmejejo se ter psihološko-družbeno dramo angleškega pisatelja Terencea Rattigana »Globoke sinje morje«.

Nato je Milan Bogdanovič govoril o opernem repertoarju in baletu Narodnega gledališča. Poudaril je, da imajo tu več težav, zlasti tehničnih (nabavljanje partitur in podobno).

Repertoar beogradskega Narodnega gledališča za prihodnjo sezono

Tudi v prihodnji sezoni bomo uprizorili nekaj del velikih klasikov, sicer pa čimveč sodobnega repertoarja. Med njimi bomo izbrali poglobljena realistična dela trajnejše vrednosti. »Naša Drama« ne bo zavzela

v abstraktnost. Nimamo namena prikazovati kakšnih dramskih ekskluziv. Je rekel upravnik beogradskega Narodnega gledališča Milan Bogdanovič med razgovorom s sodelavcem »Borbe«. V prihodnji sezoni bo beogradske gledališko občinstvo videlo Nušićev »Svet«, eno njegovih najpomembnejših komedij. Od domačih del bodo pripravili Milutina Bojića »Urošev žetev«, ki realistično in z velikim občutkom za scenski ambijent obravnava zgodovinski motiv. Kasneje bodo uprizorili eno novjših sodobnih domačih dram hrvaškega ali slovenskega avtorja, kar pa še ni dokončno določeno.

Svetovno klasično dramatično bo zastopal Shakespearejev »Beneški trgovci«. Ob koncu sezone bodo začeli pripravljati tudi Shakespearejevega »Julija Cezarja«, ki ga bodo uprizorili šele v začetku naslednje sezone. Mogoče bodo še kaj spreminili, toda v glavnem je že določeno, da bodo od sodobnih tujih del uprizorili komedijo »Zaslanjana punčka« ameriškega književnika Elmerja Ricea, delo francoskega dramatika Armanda Salmerouja »Nasmejejo se ter psihološko-družbeno dramo angleškega pisatelja Terencea Rattigana »Globoke sinje morje«.

Nato je Milan Bogdanovič govoril o opernem repertoarju in baletu Narodnega gledališča. Poudaril je, da imajo tu več težav, zlasti tehničnih (nabavljanje partitur in podobno).

Katere filme bomo gledali v tretjem četrtletju

V poletnih mesecih julij–september je potrebno večje število premiernih filmov za kritje večje potrebe, ker začne delovati mnogo letnih kinematografov. Tudi privlačnost posameznih filmov se mora stopnjevati, da privabi tisto število gledalcev, ki je potrebno, da se krijejo stroški izposojnine in režije. V cilju razbijanja monopola, ki ga je doslej imelo v naši državi podjetje »Jugoslavija«-film, so začela posamezna republiška podjetja za razdeljevanje filmov tudi samostojno sklapati pogodbe za posamezne filme. Odlični bo v naših programih tudi vrsta tujih filmov, s čemer se bo obogatil spored po številu in kakovosti — to slednje sicer ni povsem zanesljivo, ker se bo zgodilo, da bodo nekatera podjetja sicer v želji po boljšem plasmanju filmov v posameznih republikih posegla po plači, ki pa ima več odsejen po kvaliteto delo, ki ni zgrajeno na tistih elementih, kakršni privlačijo povprečno publiko. Slednji pregled filmov tretjega četrtletja kaže, da je izbira dobra in ni vmes preveč plaže, četudi seveda brez te za sedaj ne gre. Kvalitetno pomembni filmi so temu primerne tudi drage, a naša kinematografska mreža je še preredka, da bi dohodki mogli kriti izdatke za take filme, katerih cena je pogosto za naše razmere nedosegljiva. Slednji pregled ne predstavlja vrstnega reda predvajanj, ampak seznam filmov, ki so že odkupljeni za naše kinematografe. Kot bo videti, izvira večina iz Amerike, precej manj iz Anglije in posamezni iz ostalih dežel.

»Dolgo pomni« (Long Memory) je psihološki film o človeku, ki je bil obsojen po krivici in ga tare šla po maščevanju; »Abbot in Costello areta nevidnega človeka« je zabavni film; »Mreža« (The Net) je napet film o reaktivnih letalih in špijonaži; »Pet prstov« v vsebino na temo »Operacija Ciceron« o špijonaži in ponarejenih funtih podkupnine; »Mac« je pustolovski špijonažni film; »Vendetta« o krvni osveti na Korziki; »Ob meji« (Along the Great Divide) je indijanska; »Amerikane« v Parizu je zanimiv glasbeni film na istoimensko glasbo ameriškega komuniste Gerarda »Bore« (Figaro) je melodijski film; »Cyrano de Bergerac« je francosko-ameriška verzija istoimenske gledališke heroične komedije Edmonda Rostanda; »Obupni trenutki«; »K vragu s slavo« je italijanska komedija; »Rawhide« je ameriška kovbojska; »Moč orožja« je ameriški vojni-psihološki film; »Polje k vragu« je ameriški vojaški film; »Skritostna ulica« je ameriška kriminalna; »Soledad« je mehiški kriminalno-psihološki film; »Rdečelaska in kovbojski«; »Pisala je eno samo poletje« je norveški film, ki je lani dobil visoko filmsko odlikovanje Oskara; »Kapitan Kilde« je zanimiv ameriški pustolovski in gusarski film; »Figaro qua Figaro

Mimo tu naštetih pa bodo tekom poletja še sledeče premiere: »Kapitan Horatio Hornblower«, pustolovski pomorski film v barvah; »Pinochio«, znana italijanska risana pravljica o Storžkovih dogodivščinah; »V gozdu« (Rashomon), japonski film, ki je dobil nagrado v Benetkah in v Puntli del Este; »Zadeva Paradise«, psihološka drama, ki so odigra v teku sodne razprave; »Carrie«, psihološka ljubavna drama z Laurencem Olivierom v glavni vlogi; »Preko Missourija«, tipična bizarna ameriška indijanska z Orlanom Gablom in končno »Pavla«, nekakšna sentimentalna drama.

Od dosedanjih filmov sta letos imela najboljši obisk filma »Knjiga o džungli« (64.800) in »Veliki Garros« (63.990) ki sta nudila res mnogo užitka, a značilno je na drugi strani, da so imeli kvalitetni filmi, ki jih po vrednotah lahko postavimo v isto vrsto, še ne višje število, razmeroma zelo slab obisk, kot n. pr. »Encore« (5592), »Trois« in »Prepovedane igre«. Stalo je in analiza kaže, da se okus naše publike v pri-meri s predvojnimi časom ni dosti spremenil. Prevladuje zanimanje za romantične, ljubezenske, kovbojske in revljano-glasbene filme, v ospredje pa se počasi uvrščajo kvalitetni filmi s psihološko vsebino.

„CARRIE“

Večini ljudi ugajajo ljubezenske zgodbe s srečnim koncem. Ta življenjski optimizem je položen v človeško bit in vse, kar mu nasprotuje, ga navdaja z neugodjem. Vendar pa utegne zadovoljiti tudi tragičen zaključek zgodbe, če so zanj danj dovolj tehni, občutljivo in razloži, in film »Carrie« po romanu ameriškega pisatelja Theodora Dreiserja, imenovan po mladi lepotic, je eden te vrste.

George Hurstwood, stariši, oženjen človek z družino, se zaljubi v lepotic, ki je komaj vztrajala v življenju še ne posna. Kljub starostni razliki mu Carrie vrača ljubezen. Za Georgea, razmeroma imovitega človeka, se pa začne materialno propadanje. V nekaj letih mu moralna njegove družbene sredine onemogoči eksistenčne pogoje, ki bi mu dali možnost, da bi ustregel željam ljubeze, zato »jednjaj« zgubi je ajo. Carrie ima pred »boj« še vse življenje. Postane priznana umetnica, a George medtem že tava po dnu Zanemarijen in lačen, brez belic, občuti le še nagoba po samohranitvi. Mostovi med njim, razpadlim človekom, in dehtečo mladostjo njegove Carrie so podrti. Kakor je konec temen, ga vendar gledalec, četudi pretresen, sprejme kot najbolj izhod iz slepe ulice, ki je vanjo privlekel človeka, usodni zaplet okoličin njegovega življenja.

Režiser William Wyler je znan mojster. O tem priča tudi v filmi Vezni imamo pa vendar vsi, da v njem rutina duši umetniški navdih, in da nas nekaj prizorov ne ogreje. V slepih prizorih pa z vso silo občutno dragoceno utirpanje umetnosti. Zaradi tega in še nekih drugih takih prizorov nam film razpusti vtis, da smo res doživeli tragedijo človeka.

V glavni vlogi nastopa mojster, sir Laurence Olivier. Njegovega hrvaškega »Hamleta« se še živo spominjamo. Veliki umetnik nas prepriča, čeprav si na mnogih mestih pomaga le z znanjem in rutino. Ziva in neposredna je Jenny Jones; odigrala nam je še glavno vlogo v filmu »Madame Bovary«. Film »Carrie« zadovolji tudi zabavnega gledalca.

E. A.

Kulturne beležke

Filmski proizvajalci bodo zahtevali obvezno prikazovanje domačih filmov

Sarajevo, 29. junija. Na nedavnem zasedanju upravnega odbora filmskih proizvajalcev Jugoslavije v Sarajevu so sklenili, da bodo pristojnim organom predlagali, naj uvedejo obvezno prikazovanje domačih filmov v vseh kinematografih v državi. Zahtevali bodo ukinitvev takš za domače filme, kar bo proizvajalcem prineslo več dobička, filmskim podjetjem pa naj zmanjšajo dotacijo za filme.

Naši filmi se v tujini ne morejo prav uveljaviti zaradi naših težav pri materialni opremi filmov, ne pa zaradi morebitne slabe kvalitete domačih filmske proizvodnje. Na evropskih tržiščih je veliko zanimanje za izmenjavo in nakup naših filmov. Le zaradi težkega gnotnega položaja proizvajalcev (nabavljanje filmskega traku za devize desetkrat podraži vsako filmsko kopijo). Pogoji za oddajo naših domačih filmov niso sprejemljivi za tuje kupce.

Upravni odbor meni, da je snemanje tujih filmskih ekip in proizvajalcev, pa tudi turistov po vsej naši državi zelo resen pro-

blem. To je izkoriščanje naših naravnih lepote, folklorne in podobno. Filmska industrija bo zahtevala zaščito tudi na tem področju. Ne gre le za kulturno-politične, temveč tudi za gospodarske koristi. Naše naravne lepote morajo izkoristiti predvsem domača filmska podjetja, deloma v koprodukciji s tujimi podjetji. Mnogo tujih ekip ali posamezniki na različne načine dosežejo odobritev ali pa vsaj tiho privolitvev tak za tako delo. Nekateri ustanove ali organi tujcem ne izdajajo dovoljenja za razna snemanja, temveč jih podpirajo tudi gnotno. Vešah se zgodi, da tujci nato predstavljajo lepote naše dežele kot eksotiko »divjega Balkana«. Upravni odbor je podrobno proučil tudi vprašanje morebitne koncentracije filmske proizvodnje.

Repertoar beogradskega Narodnega gledališča za prihodnjo sezono

Tudi v prihodnji sezoni bomo uprizorili nekaj del velikih klasikov, sicer pa čimveč sodobnega repertoarja. Med njimi bomo izbrali poglobljena realistična dela trajnejše vrednosti. »Naša Drama« ne bo zavzela

v abstraktnost. Nimamo namena prikazovati kakšnih dramskih ekskluziv. Je rekel upravnik beogradskega Narodnega gledališča Milan Bogdanovič med razgovorom s sodelavcem »Borbe«. V prihodnji sezoni bo beogradske gledališko občinstvo videlo Nušićev »Svet«, eno njegovih najpomembnejših komedij. Od domačih del bodo pripravili Milutina Bojića »Urošev žetev«, ki realistično in z velikim občutkom za scenski ambijent obravnava zgodovinski motiv. Kasneje bodo uprizorili eno novjših sodobnih domačih dram hrvaškega ali slovenskega avtorja, kar pa še ni dokončno določeno.

Svetovno klasično dramatično bo zastopal Shakespearejev »Beneški trgovci«. Ob koncu sezone bodo začeli pripravljati tudi Shakespearejevega »Julija Cezarja«, ki ga bodo uprizorili šele v začetku naslednje sezone. Mogoče bodo še kaj spreminili, toda v glavnem je že določeno, da bodo od sodobnih tujih del uprizorili komedijo »Zaslanjana punčka« ameriškega književnika Elmerja Ricea, delo francoskega dramatika Armanda Salmerouja »Nasmejejo se ter psihološko-družbeno dramo angleškega pisatelja Terencea Rattigana »Globoke sinje morje«.

Nato je Milan Bogdanovič govoril o opernem repertoarju in baletu Narodnega gledališča. Poudaril je, da imajo tu več težav, zlasti tehničnih (nabavljanje partitur in podobno).

V opernem repertoarju prihodnje sezone so »Sončni zahod« Stevana Hristića, Mozartov »Don Juans«, Richarda Straussa »Kavalir s rož«, De Faglievo »Kratko življenje« in brčkona Verdijev »Don Carlos« in Masseneta »Manon«. Če ne bo gnotnih težav, bo Opera uprizorila »Alberta Harringa« angleškega komunist Brittena. Balet bo izvajal De Fagliev balet »Ljubezen čarovnice« in pripravil dva baletna večera. Na enem bodo izvajali Krešimir Baranovića »Krog s krogom« in »Imbrek z nosom«. Na drugem pa bodo občinstvu predstavili Logarjevo »Zlato ribo« in Rimskega Korzavo »Spanski capriccio«.

Volitve na beogradske univerzi in visokih šolah

Izvolili dekane in prodekanе

Na koncu školskega leta so na beogradske univerzi, tehnični visoki šoli in medicinski visoki šoli izvolili predstavnike fakultetnih oblasti. V soboto so izvolili rektorje in prorektorje, v ponedeljek pa dekane in prodekanе.

Za rektorja beogradske univerze je bil izvoljen dr. Vukije Nikčević, redni profesor pri doslovo-matematične fakultete, za prorektorja pa dr. Stevan Nikolić, redni profesor agronomске fakultete, ter dr. Mihajlo Vučković, izredni profesor ekonomske fakultete. Na tehniški visoki šoli je bil izvoljen za rektorja dr. Milan Lu-

ković, redni profesor geološke fakultete, za prorektorja pa Džordje Lazarević, redni profesor gradbene fakultete, in ing. Vladimir Jovanović, redni profesor elektrotehnične fakultete. Na medicinski visoki šoli je postal rektor dr. Branko Slijvić, redni profesor medicinske fakultete, prorektor pa sta dr. Momčilo Mokranjac, redni profesor farmaceutске fakultete, in dr. Vojislav Stojanović, izredni profesor medicinske fakultete.

Mednarodna baletna šola

Split, 29. junija. Te dni je v Kaštel Kambelovcu pri Splitu začela poslovati »Mednarodna baletna šola« baletnih mojstrov Ana Roje in Oskara Harnosča. Pouk bo trajal 2 do 6 let. V Kaštel Kambelovcu so že prišli najboljši učenci Legvarovne baletne šole iz Londona, kjer sta Ana Roje in Oskar Harnos poučevala baletno umetnost. Zvedeli smo, da bosta Ana Roje in Harnos prevzela baletno sekcijo splitskega Narodnega gledališča, baje pa bo ustanovljena tudi širša baletna šola za več učencev. N. K.

Prvi festival v Pulju

Pod pokroviteljstvom člana Izvršnega sveta Hrvatske Anke Berus se bo 4. julija začel prvi puljski festival. Ta največja kulturna prireditev po osvobod

IZ NAŠIH KRAJEV

OB BREGOVH VIPAVE

Zadružniki rigolajo in razširjajo breskove nasade

Med Biljami in Mirnom se le no vije reka Vipava, ki je zaradi obilega dežja precej narasla. Južno se dvigajo nizki griči in prehajajo v nekoliko višji goriški kras. Na severu pa se razprostira sicer majhno, toda rodovitno polje. Ondam me je zanesla pot na to ravan, kjer ima njive tudi kmečka delovna zadruga iz Bilj. Pred leti je zadruga pridelala na neki posebno dobro obdelani parceli 57 stotov pšenice na hektar. To me je vzpodbudilo, da sem se ustavil pri biljskih zadružnikih, ki so ravno želi rž. Zadružniki menijo, da je je okoli 25 stotov na hektar.

Sel sem dalje. Na njivi je z enim samim volom oral zadružnik, drugi pa so iz pravkar zarezane brazde pobirali mlad krompir, ki je na gosto kukal iz zemlje. Zadružnik, pri katerem sem se ustavil, je zajel polno

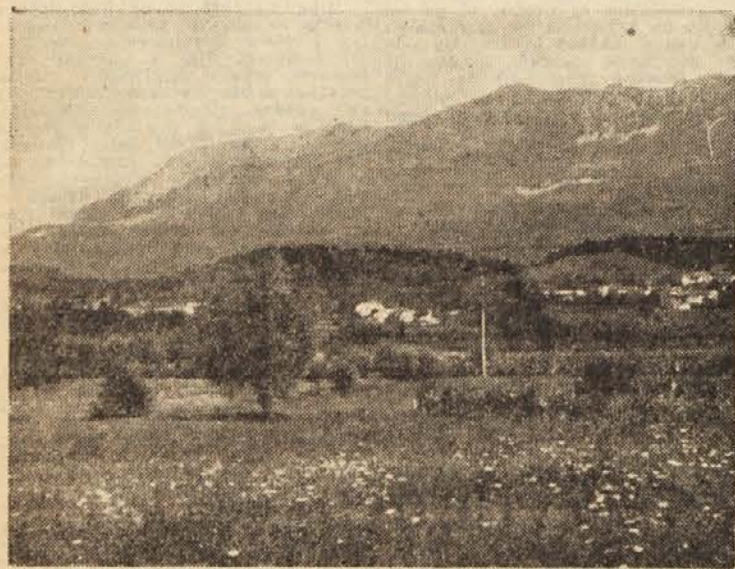
pobočje očistili in doslej preorali štiri hektare. Posadili so že prve trte. Jeseni bodo preorali še štiri hektare. V prihodnjih letih bo to že zrelo grozdje. Zadružniki računajo, da bo sploščka dajala trta nad 80 stotov grozda na hektar.

Z zadružnikom sva zopet sedla v čoln in se odpeljala po Vipavi. Iz obalnega grmovja sem zagledal lepo vilo z nizkim stolpičem, ob vili pa čudovit vrt, posejan z najrazličnejšim živopisnim cvetjem. Zadružnik mi je pojasnil, da ima tu sedež semenogojna postaja. Bivši KLO Bilje je že pred leti nameraval preurediti to vilo v hotel. Toda takrat jo je okraj uporabljal za razne tečaje. Sedaj pa jo uporablja semenogojna postaja. Res ni oporekati, da je prostor, ograjen z visokim zidom, sončen in ob vodi, kot nalašč za semenar-

gričih je nešteto parcel in parcelic zasebnih kmetov in nekmetov. Eh, ko bi to gospodarila zadruga, bi divja robida morala kmalu odstopiti prostor zlahtni bresvi in trti. Toda, kdo bi vskladal zahteve in želje majhnih posestnikov? Zadruzi ne dajo zemlje v zakup, sami je pa tudi ne morejo z golimi rokami spreminiti, izravnati vzpetine in napolniti kotanje. Tako se robida in akacija šopirita kar naprej. Morda se bo našel kdo, ki bo znal kmete združiti vsaj v okviru splošne kmetijske zadruge.

V Bukovci sem si ogledal zadružni dom, ki ga zida kmečka delovna zadruga skoraj samo s svojim denarjem. Sedaj ga že pokriva. V kletnih prostorih ima odkupno podjetje. Sedaj že sedaj skladišče, najemino je plačalo kar za pet let naprej. Tako so Bukovčani dobili denar, s katerim bodo lahko nadaljevali zidavo. V domu je velika dvorana z odrom, širokim 14 m, globokim 10 in visokim več kot 12 metrov. Na takem odru bo mogoče urediti najzahtevnejšo scenerijo. Bukovčani s ponosom govorijo, da dvorane ne grade samo zase, temveč da bo lahko služila vsej bližnji okolici. Upajo celo, da jih bo ob otvoritvi doma obiskala ljubljanska Drama ali Opera. Menda ne bom zgrešil, če trdim, da take dvorane in takega odra nimajo še nikjer na Primorskem. Vsekakor je treba priznati, da so se Bukovčani znašli.

Joško Humar

Vipavska dolina — v ozadju pogled na Dobravlje

prgišče debelega in zdravega krompirja. Obraz mu je žarel od zadovoljstva. To je zgodnji krompir; najbolj rani je bil precej drag, potem se je pocenil na 40 dinarjev, sedaj pa kar na 18 din za kilogram. »Kako pa kaže pozni krompir?« — »Če bo po sreči, ga bo okoli 180 stotov na hektar.«

Z zadružnikom sem se odpeljal v Vipavo pogledat nov nasad. Še lani je ob južnem obronku nizkega griča rasla akacija in robidovje. Z buldožerjem so

no. Toda semenogojna postaja menda res ne potrebuje razkošno zidane vile. Morda bi v njej lahko uredili primerne prostore za letovišče, če bi semenogojna postaja dobila primerno gospodarsko poslopje. Topla voda za kopanje, ribarjenje v Vipavi ter čudovita ubranost okolice bi privabila marsikatero delovnega človeka, ki želi prebiti dopust daleč od mestnega hrupa.

Komaj sem bil mimo zadnje hiše v Biljah, mi je pogled obstal na širnem breskovem nasadu bukovske delovne zadruge. Se pred leti je bila tu neobdelana zemlja, na gosto posuta z lužami. Pa so prišli bukovski zadružniki z buldožerjem, napolnili jame z zemljo, skopali odtočne kanale in uredili nasad. Danes rasto in obilno rode na površini 8 hektarov mlade zlahtne breskve. Bukovski zadružniki računajo, da bo letošnja letina dobra, da bodo dobili najmanj 30.000 kg namiznega sadja.

Bukovčani so tudi letos povečali nasade. Med Volčjo drago in Sempetrom so iztrebili akacijev gozd in na površini treh hektarov nasadili mlade breskve. Med Biljami, Bukovico, Vrtojbo in Sempetrom je še veliko nizkih gričev, primernih za nasade. Obrasli so večinoma z akacijo in robidovjem, le tu in tam se skriva kak vinogradič. Na teh

Trboveljčani zidajo in popravljajo

Ljudski odbor mestne občine Trbovlje je sklenil, da bo uvedel različne takse, sicer bo moral nekatera javna dela opustiti, ker mu bo zmanjkalo denarja. Uvedli bodo 5 % takso na alkoholne pijače, takso na motorna vozila, 1 dinar na vstopnice za kino, takso na veselice in druge.

Delo na cesti dobro napreduje. Predvideno je, da jo bodo za sedaj popravili do gostilne Drevo. Tudi vodovod urejajo. V šoli na Vodah so popravili zgornje nadstropje, v počitnicah bodo popravili še ostalo. Pripravljajo načrt za zidavo štirirazredne šole, v Bevsškem za otroke iz Zasavja in Bevsškega. Potrebno bi bilo, da bi vsi, ki jim je do te šole, kakorkoli pomagali, da bi jo lahko kmalu pričeli zidati. Razen tega ima LOMO v načrtu še marsikaj, tako na primer gradnjo ceste od gostilne Drevo do kolodvora in regulacijo potoka Trboveljščice.

B. V.

Prvo zadružno hranilnico so ustanovili v Kranju

V nedeljo dopoldne so v Kranju ustanovili prvo zadružno hranilnico v Sloveniji. Delegete, ki so se zbrali iz vseh okoliških zadrug, so izvolili v upravni in nadzorni odbor. V upravni odbor so bili izvoljeni: Jože Avčimer, Ciril Bizjak, Stanko Dolžan, Mirko Jančar, Tone Satner, Janez Prem, Janko Kokalj in Dušan Roblek kot upravnik hranilnice.

Nato so sprejeli pravila in naročili upravnemu odboru naj izdela osnutek za pravilnik, ki bo določal odnose hranilnice do hranilnih odsekov posameznih zadrug. Namen hranilnice je, zbirati hranilne vloge, ki jih imajo zadruge v Kranju in okolici nad 20 milijonov. Z zbranim denarjem bi lahko nakupovali traktorje ali gradili večje zgradbe,

ki jim doslej posamezne zadruge niso bile kos. Ob ustanovitvi zadružne hranilnice mislijo zadružniki tudi na to, da bi se v njej zbirali vsi zadružni fond in dobroimetja, ki so jih odslej odvajali v Narodno banko. Tako bi hranilnica začela upravljati tudi mnoge posle, ki jih je doslej za Zadružno zvezo upravljala Narodna banka.

V celjskih tovarnah podjetjih in ustanovah je zaposlenih skupaj 11 tisoč 100 Celjancov; izmed tega 9670 delavcev in 1420 namasencev. — Po spolu: 8020 moških in 3080 žensk. Po kvalifikacijah so razvrščeni takole: visokokvalificiranih je 223 moških in 3 ženske, kvalificiranih je 2583 moških in 560 žensk, polkvalificiranih je 1897 moških in 1141 žensk, nekvalificiranih je 2492 moških in 777 žensk. V industriji je zaposlenih 5391, v gradbeništvu 241, v trgovini 833, v obrtništvu 696, v prometu 690, v gostinstvu 382, v gozdarstvu 280, v gozinstvu 156, v kmetijstvu 75 in 150 v družbenih organizacijah in ustanovah.

Tovarna sniža KONUS v slovenskih Konjicah je imela že lastno trgovino v Beogradu. Zda jo tovarna odprla lokalni tudi v Novem Sadu, kasneje pa računajo, da bodo svojo mrežo razširili še na razne druge kraje v naši državi. L. V.

Kmetijska zadruga Trate je izvedla v nedeljo 28. junija 1953 tekmo koscev in grabljič, ki se je je udeležilo nad 300 vaščanov kot gledalcev. Tekmovalcem so razdelili za 25 tisoč dinarjev nagrad iz fonda zadruge za pospeševanje kmetijstva. Zadruga Trate se namreč trudi, da bi pospešila kmetijstvo in izboljšala živinorejo. L. V.

Litijska nižja gimnazija je po vojna pridobitev. Pred drugo svetovno vojno ni bilo v vsem obširnem kraju Ljubljana okolica, ki je med največjimi okraji v Sloveniji in pred vrati glavnega mesta republike, prav nobene gimnazije, zdaj pa jih je že 19. S tem so se gimnazije močno približale našemu podeželskemu mladincu in mladinki. Litijsko gimnazijo obiskujejo tudi dijaki iz hribovskih vasi, od koder prihajajo v šolo peš ali z vlakom. Pešačijo dnevno dijaki iz Javorja nad Litiijo, Stange, Vač i. dr. krajev, ki so po dve uri hoda oddaljeni. Z vlaki pa prihajajo Kresničani, Jevničani, iz Ribč in Kresniškega vrha, s Save in Renk, pa iz doline Pasjeka, in celo iz Tep in Konjice, pa Tirne in Selc pod Sv. goro. Razveseljivo je dejstvo, da je večina najbolj oddaljenih dijakov po uspehih med najboljšimi.

V tem šolskem letu je bilo na gimnaziji 9 razredov, v njih

pa 145 dijakov in 180 dijakinj, skupaj 325. Solo je izdelalo tri četrtine dijakov. Ta odstotek se bo v jeseni, po opravljenih ponavljalnih izpitih še dvignil. Ponavljalne izpite ima 31 dijakov in 32 dijakinj, skupaj 63. Letos so zapustili zavod absolventje dveh četrtih razredov in sicer 21 dijakov in 33 dijakinj, skupaj 54. Nekaj teh dijakov bo nadaljevalo študij na ljubljanskih gimnazijah, na učiteljsko ali drugih šolah, ostali pa bodo odšli v praktične poklice.

Litijski dijaki so se med letom udeleževali tudi na kulturno prosvetnem področju. Nastopali so kot recitatorji in deklamatorji pri raznih šolskih proslavah in prireditvah množičnih organizacij. Dramatski krožek je se imenoval postavil z Golievo »Snežuljčico«. Na zavodu je 80 članov mladih pevski zbor, ki je pomagal na raznih prireditvah v domačem kraju, ob koncu šolskega leta pa je tudi samostojno nastopil. Ob tej priložnosti so izročili mladim pevcem denarne nagrade člani Zveze borcev in sekcija žena ter litijska »Svoboda«. Sklad bo omogočil mladim pevcem nekaj izletov po naši domovini, da spoznajo nove kraje. Prav zadnje dneve so bili mladi litijski pevci povabljeni v studio Radija Ljubljane, kjer so jih posneli na magnetofonski trak. Mladi Litijski imajo pisan, lepo naštudiran program. V počastitev domačina skladatelja Petra Jerbeba so se naučili tudi nekaj Jerbebovih skladb, tako »O kresu«, »Pelin rožo« itd. Litijski mladinci so peli tudi na pionirskem festivalu okraja Ljubljana ob koncu šolskega leta v Črnučah in so se uvrstili med najboljše gimnazijske zbornice v okraju. Litijski dijaki pa se udeležujejo tudi drugod, pri fizikurnem društvu Partizan, ki je sestavljen iz njih posebno skupino košarkarjev itd. Da so dobri risarji, je dokazala v nedeljo 28. junija lepo uspešna risarska razstava. Litijski pričakujejo, da nam bo iz vrst sedanjih dijakov zrastle nov kader prosvetnih aktivistov. —Z—

Na odru v Slovenskih Konjicah so ta teden gostovali igralci iz Slovenske Bistrice z igrjo »Lažnik«, ki jo je režiral tov. Milan Vidic. Pokazali so, da premorejo Bistrični dober igralski kader. Z zelo dobrim obiskom Konjičanov pa je gostovanje tudi doseglo svoj cilj. Priprani pa smo, da bodo slej ali prej tudi konjiški igralci, ki so v zadnjih mesecih postali zelo aktivni, lahko pripravili kakšno večjo igrjo ter z njo si gostovat v bližnje kraje. L. V.

Dva in trideset delavk tovarne perila »TOPE« v Celju je v nedeljo uspešno opravilo prve izpite iz ekonomske vzgoje. Večina mladih deklet je opravila izpite z odličnim uspehom. Sindikalna podružnica je nagradila tečajnice z zabavo na vrtu »Union«. — Novih tečajev v poletnih mesecih ne bo, vendar pa bo sindikalna podružnica skrbela za redna predavanja o naših novih zakonih in uredbah. V jeseni bodo organizirali nove tečaje, ki jih bodo obiskovale vse delavke, ki še niso opravile izpitov iz ekonomske vzgoje.

Nesreča ne počiva

Sin kmeta Anton Mrvar, Draščevo št. 5, je pri obiranju češenj padel z drevesa. Zlomil si je obe roki in pretrese možgane.

Delavca Rudolfa Hudoroviča, Višnja gora, je udaril brat s sekuro po glavi. Ima zlom lobanje in druge hude poškodbe po glavi.

Ruža Robič, nameščenka, Hrvatski trg 4, je padla z motorja. Ima zlomljeno desno roko in poškodovane nogi.

Kmet Jože Gunde, Tomišelj 18, je bil napaden v gostini. Ima hudo poškodovan prsi in koš.

Dveletni hčerki delavca Zdenka Kolene, Litijska 52, je na pokopališču padel nagrobni spomenik na levo nogo in ji jo zlomil.

PHILIPP OPPENHEIM

27

VELIKA PREVARA

ROMAN

»Pridobili ste si tudi hrabrost od tistega dne, ko ste pobegnili iz Anglije. Ali ste to noč preспали v svoji hiši?«

»Kje neki naj bi spal, če ne v svoji hiši? Če hočete vedeti, sem spal tudi v svoji spalnici, posledica tega pa je bila,« je pripomnil Dominey in nekoliko nagnil glavo, da bi pokazal prasko na vratu, »povsem nepomembna.«

»To je samo vaša sreča,« je menil zdravnik. »Niste imeli pravice prestopiti praga svoje hiše, dokler se ne bi posvetovali z menoj. Po vsem tem, kar se je zgodilo, nimate pravice, da bi sami stopili pred svojo ženo.«

»Zdi se mi, da mi dajete povelja v mojih domačih zadevah,« je pripomnil Dominey.

»To je zato, ker mi je vaša zadeva znana,« se je glasil osoren odgovor.

Ne da bi ga zdravnik povabil, je Dominey sedel na stol.

»Vi nikoli niste bili moj prijatelj, doktor,« je rekel. »Dovolite mi predlagati, da omejiva najin pogovor na čisto poklicno zadevo.«

»Nikoli nisem bil vaš prijatelj,« se je glasil odgovor, »zato, ker vas že od nekdaj poznam kot zelo sebičnega človeka; zato, ker ste bili oženjen; z najslajšo ženo na svetu, pa se niste odpovedali nobeni grdi razvadi; zato, ker ste jo pognali v blaznost, ko ste se privlekli domov s krvjo drugega človeka na rokav, potem pa ste ostali na tujem deset let, namesto da bi bili napeli vse sile, da bi popravili njej storjeno zlo.«

»To je nekam pristransko servirana zgodba,« je pripomnil Dominey. »Ponavljam svoj predlog, da bi najin pogovor omejila na poklicna vprašanja.«

»To je moja hiša,« je odgovoril stari zdravnik, »in vi ste prišli k meni. Govoril bom samo tisto, kar hočem, če pa vam to ni po volji, lahko greste. Da ne gre za gospo Domineyjevo, ne bi prestopili tega praga.«

»Kaj ne bi mogli njej na ljubo pozabiti, da me tako sovražite?« je predlagal Dominey pomirljivo. »K vam sem prišel samo z enim ciljem: želim, da bi me poučili, kako bi mogla skupaj delati za zboljšanje zdravja moje žene.«

»O sodelovanju med nama ne more biti govora.«

»Torej odklanjate pomoč?« »Moja pomoč ne bo dosti koristila. Za njeno telesno stanje sem storil vse, kar sem mogel. Gospa je popolnoma zdrava žena. Vse drugo pa je odvisno od vas, in samo od vas. Jaz od vsega tega ne pričakujem mnogo.«

»Od mene?« je ponovil Dominey nekoliko zbegano.

»Zvestoba,« je mrmral zdravnik, »je druga narava vseh dobrih žen. Gospa Domineyjeva je dobra žena in ni izjema v pravilu. Njeni možgani trpe zato, ker je njeno srce bolno od ljubezni. Če bi mogla verovati v vaše kesanje in preobrazbo, če je možno, da ji ponudite kakršnokoli odkodnino za minulo, ne morem reči, kako dober uspeh bi lahko dosegli. Ljudje pravijo, da ste zdaj bogati, čeprav se zdi, če človek pomisli, kako leni in sebični ste bili, zelo čudno. Sem lahko pripeljem najboljše specialiste. Pomagati ne bodo mogli, vaša vest pa lahko ozdravi, če jim boste plačali nekaj sto gvinej.«

»Ali bi se hoteli z njimi posvetovati?« je vprašal Dominey zaskrbljeno. »Povejte mi, koga naj pokličem?«

»Moji dnevi so minili,« se je glasil kratek odgovor. »Nobenega izmed njih ne bi hotel srečati. Jaz nisem več zdravnik. Postal sem kmet. H gospo Domineyjevi hodim kot stari prijatelj.«

»Svetujte mi,« je prosil Dominey. »Ali bo kaj pomagalo, če pokličem specialiste?«

»Za zdaj ne more sploh nič pomagati.«

»Kaj naj storim s tisto strašno ženo, z gospo Uthankovo?« »To je del vaše naloge, če ste jo res pripravljeni sprejeti. Ona stoji med vašo ženo in soncem.«

»Cemu ste jo torej držali tam vsa ta leta?« je vprašal Dominey.

»Prvič zato, ker ni bilo nikogar, da bi jo zamenjal,« je odgovoril zdravnik, »drugič pa zato, ker je gospa Domineyjeva v prepričanju, da ste ubili njenega sina, prišla na fantastično misel, da ji morate nuditi kot nekakšno zadoščenje svoj dom in pokroviteljstvo.«

Dragocena kovina cirkonij

ki jo pridobivajo v večjih količinah samo v ZDA

Nekaterim kemikom in raziskovalcem ni bilo prav, ko so začeli ljudje po svetu govoriti o dragoceni kovini cirkonij. Ta kovina je znana že iz druge svetovne vojne, ko so po Göringovem naročilu delali z njo poskuse. Nemčija pa med vojno ni imela ne

denarja, ne možnosti, da bi pridobivala čisti cirkonij v zadostnih količinah. Pač pa so to storile ZDA.

Holandski profesor Anton von Arkel je leta 1940 pred Nemci zbežal v ZDA, kjer je kmalu našel ljudi, da je lahko začel pridobivati cirkonij. Dokazal je, da nahajamo to kovino v obliki raznih spojin na zemlji malone tako pogosto kakor kositer, wolfram, nikelj in baker. Težava je bila samo v pridobivanju čiste kovine. Po vojni so lahko pridobivali na teden samo en kilogram cirkonija, stroški pa so znašali več tisoč dolarjev. Kmalu so znanstveniki spoznali, kako dragocena in važna je ta kovina. In ko je nekega dne celo ameriška komisija za atomsko energijo izjavila, da brez cirkonija ne more več delati poskusov, so ZDA investirale v pridobivanje te kovine milijone in milijone dolarjev.

Že nekaj gramov cirkonija lahko napravi veliko škodo. Ko je neka velika filadelfijska tvrdka, ki je proizvajala cirkonij v prahu, nekoč razposlala na vse strani majhne vzorce te kovine, so bila industrijska podjetja, ki so jih prejela, zelo neprijetno presenečena. Že čez eno uro je pošta direkcijsko telefonirala in vprašala: »Ali vi razpošiljate vzorce te kovine? Nujno vas prosimo, da razpošiljanje takoj ustavite!« Ko so iz pisarne tvrdke vprašali, kaj se je zgodilo, so jim s pošte odgovorili, da jim je razneslo že četrti strošek za pritiskanje pe-

čatov. Cirkonij ima mnogo presenetljivih lastnosti. Čist, strjen je idealen proizvod za atomske peči, ker je za atomsko izžarjevanje popolnoma neobčutljiv. Takšne lastnosti niso ugotovili še pri nobeni kovini. Čist je tudi popolnoma zavarovan pred vročino in kislinami. V prahu ga za zdaj še ne morejo pridobivati povsem čistega, razen tega pa je nevaren.

Znanstveniki pravijo, da je cirkonij kovina našega stoletja. Gori lažje in z večjo vročino, kakor magnezij v prahu, iz katerega izdelujejo v zvezi z drugimi tvrtivami žigalne bombe. Za izstrelke ga še ne morejo uporabljati, ker se kot prašek zelo rad sam vname. Neki mogotec oboroževalne industrije je na mizi pozabil kocko cirkonija. Čez nekaj dni je nastal požar in vse pohištvo je zgorelo. Cirkonij vsrkava v brez-zračnem prostoru vse pline. Zato ga uporabljajo za elektronske cevi, za radarske naprave ter za radijske in televizijske aparate. V kirurgiji izpodriva srebro kot kostna proteza. Naravnost nena-domestljiv je za umetne dele lo-banje po možganskih operacijah.

Večino cirkonija, ki ga pridobivajo za zdaj samo v ZDA, porablja ameriška oboroževalna industrija. Kot rudnino so ga našli v Severni in Južni Ameriki, Indiji in Avstraliji. O njegovih ležiščih pa strogo molče. V Rusiji cirkonija baje še ne pridobivajo. Američani so tega tembolj veseli, ker atomskih podmornic in letal brez cirkonija sploh ne bi mogli izdelovati.

KITAJCI TIBET SAMO IZKORIŠČAJO

Za njegov gospodarski in kulturni napredek pa se sploh ne zmenijo

Zlato, uran in letalska oporišča so privabila Mao Ce Tungove čete v Changrilo. Kitajcem in njihovim sovjetskimi svetovalcem je mnogo bolj pri sreči izkoriščanje uranove in zlate rude v Tibetu, kakor pa skrbeti za napredek te dežele, ki ji pravijo »Streha Azije«. Kitajske čete so vkorakale v Tibet pred dvema letoma in pol in že od takrat nastopajo Kitajci tam kot kolonizatorji. Sredi lanskega leta je prispela v glavno mesto Tibeta Lhaso skupina sovjetskih vojaških svetovalcev. Z

vdomom Kitajcev nihče ni mogel izkorističati naravnih bogastev Tibeta, ker so se temu dosledno in odločno upirali menihi. Zdaj pa Kitajci izvažajo iz te dežele čedalje več zlata in urana. Nekaj ga gre v Peking, nekaj pa tudi v Moskvo.

Manjša letališča za srednje bombniške grade v Tibetu v loku, da bi bil omogočen z letali dostop do vsakega dela Azije od Burme do Bližnjega vzhoda. Letališče pri Lhasi so zgradili takoj po vkorakanju kitajskih čet, pozneje pa

V Tibetu je samo 10.000 kitajskih vojakov, toda odpor Tibetancem je omejen samo na 7 ali 8 razkropljenih, slabo organiziranih in še slabše oboroženih partizanskih odredov. Prebivalci Tibeta so revni, razen tega pa razsajajo med njimi spolne bolezni. Vojaškega orožja nikoli niso imeli. Kakih 2000 kitajskih vojakov je razmeščenih vzdolž meje proti Bhutanu in Nepal, ostali pa so v Lhasi ali na letališčih. Tibetancem kitajska okupacija ni prinesla posebnih sprememb. Še zmeraj jim vladajo menihi, še zmeraj žive svoje na pol nomadsko, bedno življenje. Nobene socialne reforme še niso dočakali. Vse je ostalo le pri obljubah. Nobenega gospodarskega napredka ni nikjer videti. Pač pa tibetanska naravna bogastva že odtekajo v tujino v korist sovjetskih kolonizatorjev.

Srečka v grobu

Francoska nacionalna loterija je praznovala on dan 20-letnico in francoski tisk je objavil nekaj zanimivosti iz poslovanja te ustanove. Od ustanovitve je izplačala na 104 milijone srečk 138 milijard frankov. S primerjanjem števil dobitkov so prišli do sklepa, da so bile srečke s števili 111 in 777 najpogostejše.

Neka francoska družina je imela doma srečko, ki je zadela glavni dobiček in premijo. Nihče pa je ni mogel najti. Najmlajši član družine se je napolned spomnil, da jo je videl pri dedu, toda deda so bili tri dni prej pokopali. Uprava pokopališča je dovolila, da so ga odkopali, in res so v njegovem žepu našli srečko.

Udomačen morski pes

Kakor za mnoge druge kraje ob morski obali je tudi za otoke Fidži v Južnem morju morski pes velika nadloga. Nekateri morski psi so posebno veliki in nevarni. Ljudje niso varni pred njimi niti ob obali, kaj šele na odprtem morju. Večkrat se je že zgodilo, da se je morski pes zaletel tja do ustja manjših rek. Morski psi niso le močni in urni, marveč tudi zelo gibčni.

Prebivalci otoka Bao v tem otočju se nekoč opazili 6 m dolgega morskega psa, pred katerim so vsi drugi bežali. Vsak večer so mu metali odpadke hrane. Morski pes se je kmalu privadil rednemu večernemu obroku, ki mu je dišal bolj kakor katerikoli plen v morju. Da bi drugi morski psi ne odjedali hrane, jih neusmiljeno preganja iz zaliva. Domačini imajo od tega tudi korist, saj lahko odrasli in otroci plavajo po zalivu, kamor si ne upa nobena večja nevarna morska žival. Tako so velikega morskega psa z vsakodnevnimi obroki hrane nekako udomačili, da jim ni več nevarno.

ZA DOBRO VOLJO

— Danes začnemo varčevati! Glej, za to veliko omleto sem porabila le polovico toliko testa kakor navadno.

MALI LEKSIKON

Vprašanja:

Koliko časopisnega papirja na leto izdelajo papirnice in kolikšna je njegova poraba na svetu?

Ali je električni tok nizke napetosti življenju nevaren?

Kateri znani danski filozof je napisal delo »Ali-ali«?

Koliko ton rib vzredimo na leto v naših velikih umetnih ribnikih?

Kolikšna je toplotna energija sonca?

Odgovori:

Po podatkih Združenih narodov znaša zdaj letna proizvodnja časopisnega papirja 9.500.000 ton. Povpraševanje po njem pa nenehoma naraste in zato niti ta velika količina ne krije vseh potreb. Že leta 1960 naj bi znašale potrebe kakih 15 milijonov ton. Leta 1913, pred prvo svetovno vojno, so izdelale papirnice na vsem svetu 3.250.000 ton časopisnega papirja, v letih 1935 in 1939 pa je znašala povprečna svetovna proizvodnja 7.500.000. Največ časopisnega papirja izdelajo v Kanadi in skandinavskih deželah. Nekatere odpade kakih 80 odstotkov celotne količine izvoza namenjenega papirja.

Električni tok je ne glede na napetost, razen minimalnega pod 50 voltov, nevaren življenju, če ne ravnamo z njim previdno. Večkrat ljudje mislijo, da so poškodbe in smrt od električnega toka odvisne izključno od njegove napetosti. V resnici pa ni tako. Maršak je odvisno od človeka. Nerešna se pripeti laže, če je tola na mestu dotika vlažno, koža tanka, tla pa dober prevodnik elektrike. Za električni tok so zlasti občutljivi ljudje z boleznimi srca in živčevja. Pri ljudeh, ki delajo v električnem tokom in ki so zmeraj pripravljeni, da jih udari, so posledice navadno milije.

Znani danski filozof Søren Kierkegaard (1813–1855) je zgradil svoj reakcionarno-fideistični nauk, ki ga je med drugim razložil v delu: »Ali-ali?« (1843) kot nasprotje Heglov, idealistični dialektiki. V nasprotju s Heglovim naukom o absolutnosti (ideji, svetovnim duhom) z razvojem katere se protislova medsebojno edino tudi izravnavajo, so Kierkegaardovo izhodišče posamezne eksistence (posameznega človeka) kot edine realnosti. Kierkegaard je menil, da lahko med protislovi samo izbiramo in da se je treba odločiti za eno izmed njih. Kierkegaard velja za enega izmed predhodnikov sodobnega eksistencializma.

Velikih umetnih ribnikov imamo pri nas osem in vsi so na področju Hrvaške in Srbije. Najvažnejši so ribniki, kjer goje karpov. Vsako leto nalove iz teh ribnikov 10 do 12 tisoč ton rib.

Sonce ima na površini temperaturo kakih 6000 stopinj C. v notranjosti pa kakih 22 milijonov stopinj. Sonce ima veličansko količino toplote, ki jo nenehoma izžarava. Zemlja dobiva samo dve milijoninki te energije, pa tudi to je ogromna količina. V enem letu bi sončni žarki lahko raztopili 35 m debeli leden oklep, če bi pokrival Zemljo, ali segreli za eno stopinjo Celzija vsa morja s prostornino 1.370.000.000 kubikov. Če bi bil okrog Sonca 14 m debeli leden oklep, bi se stopil v eni minuti.

Potovanje nekdanj in zdaj

Zdaj si težko mislimo, kakšne težave so morali nekoč premagovati potujoči ljudje

Potujejo ljudje že od nekdaj radi. Veselja do potovanja, ki se večkrat izprevrže v strast, si niti psihologi še ne znajo razlagati. Prav temu veselju ali strasti je treba pripisati vsa velika odkritja, ki so spremenila lice zemlje. Nemir, ki se zdaj pa zdaj oglasi človeku v krvi, je v starih časih napotil cele narode, da so se selili, in ta nemir se zdaj živi v slehernem človeku.

Človek naših dni si težko misli, kakšne težave so morali ljudje premagovati, ko so potovali. Sedanja prometna sredstva so v najboljšem primeru stara komaj sto let. Kako pa so ljudje potovali prej? Najzgodnejši način potovanja so poznali stari Kitajci. Potovali so na nosilnicah. Na gugačjih in večkrat menjačjih se ramenih so prepotovali zelo daleč. Nosilnic na Kitajskem ni manjkalo, in če se je mogotcem kam mudilo, so hitro imeli pri rokah reveže, da so jih na ramah nosili.

Več sto let so imeli ljudje za potovanje na razpolago samo tri možnosti: bodi peš, bodi na konju ali pa z vozom. Največkrat so seveda potovali peš. Vsak način potovanja pa je bil združen

z nevšečnostmi. Cest malone sploh ni bilo, vsaj ne v našem pomenu besede. Isto velja za mostove čez reke. Kogar ni bilo strah, je prenočeval kar na prostem, saj so bile krčme in vasi daleč narazen. Pošne kočije so pomenile velik napredek in dolgo so bile edino vozilo, s katerim so ljudje potovali iz kraja v kraj. Seveda pa so si takšno potovanje lahko privoščili le bogati ljudje.

Veseli do potovanja je sicer staro, toda največkrat so ljudje potovali po trgovskih opravkih,

Goreča reka

Na neki reki v Ameriki sta nenadno trčili skupaj dve ladijski cisterni. Prva je drugo pre-rezala čez pol in se vnela. Na srečo je bila druga prazna. Letalski bencin iz prve se je razlil po vodi in gorel, tako da so imeli gledalci vtis, da gori reka. Nerešna je zahtevala tudi človeški žrtvi.

Prvi Orient-ekspres

Znani mednarodni vlak Orient-Express je začel voziti pred 70 leti. Prvikrat je vozil 1. junija 1883 na progi Pariz—Niš. Kmalu je vozil tudi do Istambula. V začetku je imel ta vlak samo prvi razred, pozneje pa je dobil zaradi konkurence nekaterih drugih vlakov še drugi in tretji razred.

»Ne bo mogoče!«

Zdravnik je ponovil te besede, kot da jih valja po ustih z nekakšnim zaničevanjem.

»Saj nisem več brezposeln, kakor sem bil,« je pojasnil Dominey namrščenega čela. »Zdaj človek ne more služiti denarja, ne da bi imel odgovornosti. V prihodnjih nekaj mesecih moram izplačati vse hipoteke na posestvo.«

»Kako boste preživljali čas, je vaša stvar, ne pa moja,« je zagodrnjal zdravnik. »Vse, kar pravim o tem, je, da je ozdravljenje vaše žene, če bo sploh kdaj prišlo do nje, v vaših rokah. Zdaj pa stopite bliže, na svetlo pred oknom. Rad bi vas videl.«

Dominey je skomignil z rameni in ga ubogal. Sonca ni bilo, bele svetlobe pa je bilo dovolj. Pokazala je lepe sive lase v njegovih rdečkasto rujavih laseh in nekaj sivih kocin v njegovih kratko prstriženih brkih, ni pa mogla najti nobenega slabega mesta v njegovih očeh s čvrstim pogledom, v njegovih utrjenih moških potezah na obrazu in tudi ne na nekoliko napetih ustnicah. Stari zdravnik je znova vzel svojo škatlico z ribolovnimi muhami in pokimal z glavo proti vratom.

»Vi ste pravo čudo,« je dejal, »jaz pa čudim nimam rad. Te dni pridem pogledat gospo Domineyjevo.«

12.

Dominey je preživel zelo mirno popoldne. Ljudem, ki jih je tisti dan srečal, se je zdel popolnoma zadovoljen. Z advokatom Manganom, ki mu je pravil razne zabavne neumnosti, in z njegovim zastopnikom Johnsonom, ki je užival v pogovoru z njegovimi zaupniki, se je vse popoldne sprehajal po vasi. Domov so prišli pozno, toda Dominey, čeprav je kazalo, ko da živi v drugem svetu,

ni pozabil na gostoljubnost. Najbrž sta Johnson in upravnik posestva Lees prvikrat v življenju prisostvovala odpiranju steklenice šampanjca. Johnson je dvignil čašo in požrl slino.

»Ne napijem vam, gospod Dominey,« je dejal, »samo v svojem imenu. Mislim tudi na vaše zaupnike. Le-tem se je godilo ta čas, ko vas ni bilo doma, dokaj slabo in dobro so se držali. Zato dvigam čašo z željo, da bi vas v teh krajih čimvečkrat videli.«

Hitro so čaše izpraznili in spet napolnili.

»Dominey, da veste, gospod Dominey,« je pripomnil zastopnik, da vas bodo tista popravila in drugo, kar ste danes obljubili storiti, veljala deset do petnajst tisoč funtov.«

Dominey je prikimal z glavo.

»Preden nocoj ležem k počitku,« je dejal, »pošljem ček za dvajset tisoč funtov na tekoči račun tega posestva, odprt v vaši banki v Wallesu. Denar že leži v banki, pripravljen prav v ta namen in — vi ga lahko takoj dvignete.«

Pol ure pozneje sta zastopnik in upravnik sedela zavaljena v avtomobilu z velikanskima cigarama v ustih in z ugodno toplino v žilah. Zdelo se jima je, da sta bila v deželi sanj.

»To je pravo čudo,« je menil Lees.

»Kakor roman,« je zamrmral Johnson, ki je bral romane.

»Glejte, še nekdo prihaja v Dominey Hull,« je pripomnil in pokazal na avto, vozeč mimo njiju.

»To gospod v avtomobilu je videti zadovoljen,« je pripomnil Lees.

Avto je zavozil skozi vrata Dominey Hulla in se ustavil pred hišo. »Gospod, ki je bil videti zadovoljen,« je izstopil. Bil je Seaman. Odšel je v hišo z majhnim kovčkom v roki in se mimogrede opravičil.

»Ali mislite, da sta prijateljci?« je vprašal Dominey.

»Med njima ni niti trohice prijateljstva,« je odgovoril zdravnik osorno, »razen da je gospa Domineyjeva tako ljubezniva in nežne narave.«

Zdravnik je iznenada obmolknil. Prsti njegovega obiskovalca so prišli zarezano grlo.

»To je druga stvar,« je nadaljeval hitro. »To je tisto občutljivo mesto, ki je ostalo v njenih možganih. Če me vprašate, je tega kriva gospa Unthankova. Če premislim, je nadaljeval, »Domineyjevi nikoli niso bili strahopetci. Če se vam je povrnil pogum, odstranite gospo Unthankovo in spite pri vratih, odprtih na stežaj. Če bo minila vsaj ena noč, da gospa Domineyjeva ne bi prišla v vašo sobo z nožem v roki, bo te manjše vsekakor rešena. Ali si upate to storiti?«

Domineyjevo obotavljanje je bilo očitno in očitna je bila tudi njegova zbežanost.

»In vendar se bojte!« mu je rekel zdravnik posmehljivo.

»Toda ne na način, kakor mislite vi,« je odgovoril njegov obiskovalec. »Moja žena mi je že obljubila, da ne bo več poskušala mi vzeti življenja.«

»Če je tako, jo pa lahko ozdravite, če le hočete,« je dejal zdravnik. »Če to storite, boste imeli najboljšega življenjskega druga, kar jih je človek kdaj imel. Morate pa zavreči misel o hiši v mestu, konjskih dirkah in jahti, misel na lov na jerebe na Škotskem in vse podobne stvari, na katere ste najbrž mislili. Nekaj časa morate svoji ženi brezpogojno posvetiti vsak trenutek svojega življenja.«

Dominey se je nelagodno premaknil na stolu.

»V prihodnjih nekaj mesecih mi to ne bo mogoče,« je rekel.

Šport in telesna vzgoja

PRED REPUBLIŠKIM PRVENSTVOM V TENISU

Več kandidatov za naslov prvaka

Pričakujejo rekordno število tekmovalcev

Letos je prizorišče republiškega prvenstva v tenisu zopet Ljubljana. Ljubitelji teniške igre bodo imeli priložnost opazovati vse najboljše slovenske igralce od 3. do 5. julija na igrališih Ljubljane pod Čekovim gradom.

KDO NASTOPA V POSAMEZNIH DISCIPLINAH

Letošnje prvenstvo Slovenije je zopet odprto, to se pravi, da lahko na njem nastopijo prav vsi slovenski igralci in igralke. Zaradi tega računajo organizatorji z rekordno udeležbo. Najštevilnejše bodo vedno mladi, stopajo domačini, pa tudi mariborski »Braniki« je prijavil močno ekipo (okrog 50 tekmovalcev). Tekmovanje bodo izvedli v 9 disciplinah: člani, članice, starejši mladinci, mladinke in starejši člani posamezno ter člani v dvojici, člani in članice v mladinski v dvojici. Novost je uvedba kategorije starejših mladincev, v kateri imajo pravico nastopa tekmovalci od 18 do 21 let.

FAVORITI IN NJIHOVI NAJRESNEJŠI TEKMECI

Ker je republiško prvenstvo žal edini turnir, na katerem nastopajo vsi najboljši slovenski tekmovalci, so re-

VRSTNI RED LANSKEGA REPUBLISKEGA PRVENSTVA

Član 1. Razbošek, 2. Slana; članice: 1. ing. Maire, 2. Zamanja; mladinci: 1. Ogrin, 2. Bergant; mladinke: 1. Vinterhalter, 2. Lovrec, 3. Pari; člani: 1. Razbošek-Cebular, 2. Zamanja; članice: 1. Zamanja-Trop, 2. ing. Maire-Sanderl; mladinci: 1. Ogrin-Puehler, 2. Bergant-Ralea; mladinke: 1. Vinterhalter-Lovrec, 2. Kliner-Voglar.

zultati doseženi na tem prvenstvu odločilne važnosti pri sestavljanju vsakoletnih lestvic. To seveda na eni strani poveča prvenstvo, na drugi strani pa tekmovalci zaradi velike nemoči in odgovornosti ne prikažejo tako kakovostne igre, kot bi jo sicer mogli.

REMI NA STADIONU

ODRED : MÜNCHEN 1860 0:0

Odredi: Arsič, Brgine, Piskar, Zumbar, Lesjak, Osrečki, Belcer, Toplak, Brezar, Klaničar, Hacler.

»München 1860«: Strass, Weskamp, Hassenstadt, Kanver, Sommer, Gephart, Zausinger, Mondschein, Scherfer, Ling, Baumgartner.

Sodnik: Janežič iz Ljubljane.

Prvih 15 minut igre je kazalo, da se bo Odredu uspelo revanširati za poraz z 1:0, ki so ga doživeli v Ljubljani proti istemu nasprotniku. Vendar so igrali dobro samo do nasprotnikovih 16. min, tam pa zrelili priložnosti niso znali izkoristiti.

Do vodstva bi jim kmalu pripomogel Weskamp, ki je nespretno vrnil

GRKI ČESTITAJO ZMAGOVALCEM

Vsi današnji atletski častniki zelo obširno pišejo o zaključku atletskega troboja med Grčijo, Jugoslavijo in Turčijo, kot o največjem športnem dogodku. Športni dnevnik »Atletiki« piše, da atletski troboj, s kate-

Sarčević je dosegel nov državni rekord v metu kroglice (16.10 m) na troboju v Atenah. Trener Petković ga objema in se veseli z njim.

rim so slovesno obnovili predvojno balkanizacijo, spada v zgodovino atletike.

»Katerini« piše, da so vendarle lahko zadovoljni z uspehom grških lahkoletov, kajti Grki so bili pred vojno prvi na Balkanu.

»Vinas« poudarja, da so trojne atletske igre vzbudile veliko zanimanje vse javnosti. Čeprav so si Grki zagotovili osam prvih mest, čestitajo zmagovalcem. Najresnejši med vsemi je vseokrog Jugoslovan Radovanović, ki je dvakrat zmagal nad močnimi nasprotniki.

»Etnikos Kirikis« ugotavlja, da je 40.000 gledalcev navdušeno ploskalo zmagovalce tega tekmovalstva, na glede na narodnost. Grki so dosegli pomemben uspeh, ker so Jugoslovani v Turki po vojni v atletiki zelo napredovali.

»Embros« poudarja, da sta od tujih atletov najbolj vtijs Jugoslovani Čera in Sarčević ter Turki Onal, Kočak in Djaskul.

Pri članih bo večkratni prvak Slovenije in branilec naslova Razbošek pred težavno nalogo. V tem letu so ostali slovenski člani, predvsem mlajši, toliko napredovali, da sedaj o kakšni večji kvalitetni razliki med prvo slovensko deseterico ne moremo govoriti. Odločila bo torej ali večja rutina in tehnika Razboška ali pa polet in borbenost njegovih mlajših tekmovalcev, izmed katerih je treba predvsem omeniti Cebularja, Ogrina, Suharija, Zerovca, Vlasaka in Horvata. Možna pa so tudi presenečenja mariborskih igralcev Slane, Albaneza in ing. Podlesnika.

Pri članicah ima največ izgledov lanske mladinske državne prvakinje Mariborčanka Vinterhalterjeva, ki bo na slovenskem teniškem »prestoju« morda že letos zamenjala ing. Maistrovo, Zamanjevo, Čopovo in Voglarjevo. Z zanimanjem pričakuje nastop vrste mlajših članic iz Maribora na čelu z Močnikovo in Tropovo.

Pri starejših mladincih bo bržkone ostra borba med Mariborčani Vlasakom, Bergantom, Horvatom in Ratajem ter Ljubljancema Ogrinom in Škuljem. Tudi pri mladinkah igralci Branika z nadarjenim in poštovanim Lovcom kažejo, da imajo več možnosti za osvojitve prvega mesta kot Ljubljanci, katerih najboljši predstavnik v tej kategoriji je nedvomno mali Puehler.

Zmagovalko v konkurenci mladink je skoraj nemogoče predvideti. Tu nastopajo namreč popolnoma nove tekmovalke. Mogoče bo zmagala ona izmed naslednjih tekmovalk: Reber-

škova, Planinškova (obe Branik) ali Voglarjeva (Ljubljana). Ker še niso znane tekmovalke za igre dvojic, v teh kategorijah ne moremo dati nobenih prognoz.

Ali bo Razbošek uspelo ohraniti naslov slovenskega prvaka?

KOSARKA

Grška reprezentanca v Beogradu

Gostje veliki optimisti

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Atene, 30. junija. Nocoj je odpotovala iz Aten v Beograd grška košarkarska reprezentanca, ki bo 5. julija tekmovala v Beogradu z jugoslovansko reprezentanco.

Grški košarkarji so odpotovali v precej optimističnem razpoloženju. Igralci, pa tudi vodstvo so prepričani, da bo njihovo moštvo zmagalo. Pred odhodom smo se pogovarjali s pred-

sednikom grške košarkarske federacije g. Siliadisom.

IGRALCI SO V DOBRI FORMI

»Ali ste imeli posebne priprave za to tekmo?«
»Beograjsko tekmo smo vzeli zelo resno.« je rekel g. Siliadis. »Za pred mesecem dni smo zbrali vse kandidate na skupni trening v Atenah. Po teh pripravah smo izbrali moštvo 13 igralcev.«

»Kdo so najboljši igralci v reprezentanci?«

»Težko je izbrati dvojce ali troje najboljših. Več igralcev je enakovrednih. Odločil bi se za Stefanidisa, Romanisa in Maniassa. Menim, da so oni stebri državnega moštva.«

OPTIMIZEM PREVLAJUJE

»Kakšna je vaša prognoza?«
»Prepričan sem v zmago grške reprezentance. Naša reprezentanca zaradi finančnih težav nima v letošnjem letu mnogo tekem. Toda če ocenjujem formo igralcev po tistem, kar so pokazali na treningu, lahko pričakujemo v Beogradu uspeh.«

»Toda jugoslovanski košarkarji so dosegli v zadnjem času nekaj pomembnih zmag.«

»Rezultati so nam znani, je odgovoril g. Siliadis, »toda ne smemo pozabiti, da smo enkrat že premagali jugoslovansko reprezentanco, in sicer lani. Zakaj ne bi uspeli tudi zdaj?«

»Ali je moč vašega moštva v napadu ali v obrambi?«

»To boste videli v Beogradu. Zaenkrat to še skrivamo.«

TURNIR PRVAČOV

Grški prvak »Panellinos« bo po tekmi reprezentance ostal v Jugoslaviji na krajši turnirski. Udeležili se bo turnirja prvakov, ki bo v Beogradu od 8. do 12. julija. Na tem turnirju bodo nastopili »Crvena zvezda«, turški prvak »Galata Saraj« in organizatorji »Partizani«. Po turnirju bo »Panellinos« igral z BSK-om v Beogradu, bržkone pa tudi v Novem Sadu ter Skoplju.

Zanimivo je, da g. Siliadis, čeprav je prepričan v zmago grške reprezentance, noče povedati, kako bo uspel »Panellinos« na turnirju prvakov.

Grški košarkarji bodo prispeli v Beograd v sredo zvečer. M. S.

PRODAJAMO LOKOMOTIVE

serije 116 za normalni tir, s pritiskom osi 14,5 tone.

Stroje za zapiranje zabojev. Plaste za generator

Ø 3 m. Pločevinaste cevi

Ø 800 mm, dolžine 42 m.

Pločevinaste cevi Ø 800

milimetrov, v kosih po 15

metrov. Tračnice za industrijski tir. Pločevinaste

rezervoarje Ø 2,8 m, dolžine 7 m, z enim dnom.

Pločevinaste rezervoarje Ø 2,7 m, dolž. 3,7 m, z enim dnom. Elektromotorje

»Sever« z 9,5 KWH z 950

obrti v minuti. Elektromotorje »Brownbovere« z

1,1, 1,2, 5,8 in 0,37 KWH

z 950, 680 in 1420 obrti v

min. Elektromotorje AEG

z 3,8 in 2,2 KWH z 2850

in 1430 obrti v minuti

Interesenti naj se oglašajo

osebno ali pismeno na:

INDUSTRIJO STEKLA

PANČEVO

DNEVNE NOVICE

Na podlagi člena 184 in 185 Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin sklicen zbor volivcev v 14. volilni enoti dne 2. julija 1953 ob 19.30 v dvorani Ljudske prosvete (bivša zadržna dvorana), Partizanska cesta št. 6, z naslednjim dnevnim redom: 1. Vzdrževanje stanovanjskega fonda in ureditev neposredne okolice hiš, 2. samoupravljanje v prostoru.

Nov delovni čas pri poštah. Obveščamo vse poštne koristnike, da bodo od 1. julija t. l. do 30. septembra poslovala pošte ob delavnikih od 7. do 12. in od 17. do 19. ure. Pošte z daljšim delovnim časom v telefonski in telegrafski službi obdržijo za ti dve službi dosednji delovni čas.

Predprodaja vstopnic za festivalne prireditve. Predprodaja vstopnic se je že pričela v Operi pri dnevni blagajni, za oba koncerta Slovenske filharmonije pa v koncertni poslovalnici. — Festivalni odbor Ljubljana.

Vlom je hotel zabrisati s požigom. Pri kmetu Mirku Vogrinu v Rožengrundu pri Zg. Ščavnici je bilo vžgano v stanovanje, iz katerega je vionilec odnesel 40.000 din, nato pa nastajal odpril okna in vrata ter zažgal volno v omari. V kratkem se je ogenj razširil tudi na ostali del stanovanja, na srečo pa so bližnji sosede opazili požar in ga pogasili. Zločinca so, že za petami.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS
Stanje dne 30. junija ob 7. uri: Od jugozahoda imamo ponoven dotok vlažnega zraka, ki bo povzročal zopet nevihtne padavine v popoldanskem času.

V Sloveniji je bilo danes dopolne menjačo oblačno vreme. V Ljubljani je znašal danes jutranj ob 7. uri zračni pritisk 735,9 mm, rahlo pada, temperatura zraka 19,0, večerajšnja maksimalna temperatura 26,3, relativna vlaga 83 %, oblačnost 1 desetina, vidnost 8 km.

Napoved za torek 1. julija: Menjačo oblačno vreme z rahlo jutranjo meglo po kotlinah. Podnevi predvsem v popoldanskem času krajevne nevihte. Temperatura brez bistvene spremembe.

Naše naročnike v Kranju in Pljuju

obveščamo, da bodo od danes naprej dobivali »Ljudsko pravico« »Borbo« na dom po raznašalcih.

Vse naročnike

LJUDSKA PRAVICA-BORBE

v ŠKOFJI LOKI

obveščamo, da bodo s 4. julijem prejeli naš list po raznašalcu in ne več po pošti.

DANES IN JUTRI

GLEDALIŠČA

DRAMA
Sreda, 1. julija ob 20: Hodge: »Dež in vihar«. Javna predstava Akademije za igralstvo umetnost. Izven.

OPERA
Sreda, 1. julija ob 20: Foerster: »Gorenjski slavček«. Izven in za poddeležje. (Gostovanje R. Francija). Četrtek, 2. julija ob 19:30: Gounod: »Faust«. Premiera. Izven. (Gostovanje Jožeta Gostiča.) Uprava SNG prosi vse tiste abonente, ki niso še dokončno poravnali svojih plačilnih obveznosti, da to storijo do 4. julija 1953, da se tako izogne stroškom, ki so v zvezi z izterjavo.

KINO

KINO »UNION«: Amer. barvni film »Rudnik kralja Salomona«. Tednik. Filmske novice št. 28. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »KOMUNA«: Amer. film »Festival Ch. Chaplina«. Brez tednika.

Predstavi ob 18 in 20.

KINO »SLOGA«: Ameriški film »Roseana Mo Coy«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »SOCA«: Ameriški film »Festival Ch. Chaplina«. Brez tednika.

Predstavi ob 18 in 20. — Prodaja stopnic v vseh štirih kinematografih od 17. ure dalje.

LETNI KINO »TIVOLI«: Angl. film »Hitrejši od zvoka«. Tednik. Predstava ob 20.30.

LETNI KINO »BEZIGRAD«: Ameriški barvni film »Rudnik kralja Salomona«. Tednik. Predstava ob 20.30.

Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih eno uro pred pričetkom predstave.

KINO »SISKA«: Avstrijski film »Očarljivi goljuf«. Brez tednika. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.

KINO »TRIGLAV«: Amer. film »Rapsodija otožnosti«. Brez tednika. — Predstavi ob 17.30 in 20. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.

CELJE »UNION«: Amer. barvni film »Veliki Caruso«.

CELJE »DOM«: Angleški film »Noro srce«.

BLEJ: Francoski film »Mesečnik Božičja«.

KAMNIK: Ameriški film »Viva Zapata«.

ZADOBROVA: Ameriški film »Njeno maščevanje«.

VEVČE: Amer. film »Winchester 73«.

DOMZALE: Ameriški film »Viva Zapata«.

RADOVLJICA: Slovenski film »Svet na Kajžarju«.

RADIO

Dnevni spored za sredo, 1. julija:

5.00—7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! — vmes ob 5.10—5.20 Jutranja telovadba — 5.30—5.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tist — 6.00—6.10 Jutranja telovadba — ponovitev — 6.30—6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled dnevnega sporeda — 7.00—7.05 Radijski koledar — 12.00 Mali koncert lahke glasbe — 12.30 Napoved časa, poročila in objava dnevnega sporeda — 12.45 Zabavna glasba — vmes ob 13.00 — 13.05 Zborski pri pioniirji — 13.15 Zbori in solisti poslovenske narodne pesni — 13.30 Kulturni pregled — Mariborski in Dunajski kongres bibliotekarjev — 14.00 Orkestralni odločki iz oper — 14.30 Radijske reklame — 14.40 Koncert violiniške Sreke Dražila, pri klavirju Dana Hubadova — 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved — 15.10—15.30 Zabavna glasba, vmes objave — 15.30 Igrajo veliki in mali zabavni orkestri — 15.30 Zunanje politični feljton — 15.40 Samospevi B. Ivavca in Antona Forsterja — 15.40 Radijske reklame — 15.45 Zabavna glasba, vmes objave — 15.50 Radijski glasbeni odboji v narodni pesmi — 15.55 Premladni koncert — 20.00 G. Donizetti: »Ljubavni napoj« II. dejanje — 21.00 S. knjižne police: Glaser Janko — 21.30 Nočni koncert: J. S. Bach — 22.00 Iz lanka v sambo: spored plesne glasbe.

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA
Sreda, 1. julija: Lekarna »Center«, Gosposka ulica 12.

KINO
PARTIZAN: Italijanski film »Jutri bo prepozno«.

UDARNIK: Ameriški film »Odločitev pred zoro«.

STUDENCI: Ameriški film »Rebecca«.

POBREŽJE: Angleški film »Rebeli čelveljčki«.

GLEDALIŠČE

Sreda, 1. julija: Zaprt.

RADIO MARIBOR

12.00—15.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 17.00—17.30 Poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoka — 17.30—17.40 Poslušajte domača poročila — 17.40—18.00 Zabavna glasba, vmes objave in oglaš — 18.00 do 23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

DROBNI OGLASI

1450 KOSOV BAKRENEGA OGLJA za kinoprojektore, dimenzije K8 in D6, znamke SOLA EFEKT prodamo. Pojasnila daje Dom vzduhoplovstva, Zemun. 10292 1-1

Kupimo nov ali dobro ohranjen

Kompresor za zrak

4 do 6 atm, 300 do 500 m³ na uro.

Ponudbe poslati

STEKLARNI V HRASTNIKU

NAROČNIKI

»LJUDSKE PRAVICE - BORBE«

zavarovani od 1. junija 1953 dalje

Kot smo poročali, je uprava »Ljudske pravice - Borbe« podpisala z DOZ zavarovalno pogodbo (polico), na osnovi katere so vsi naročniki našega lista od 1. junija dalje zavarovani proti posledicam telesnih poškodb, in sicer:

- a) za primer smrti zaradi nezgode na 40.000 din;
- b) za primer trajne nesposobnosti za delo na 80.000 din;
- c) za primer delne invalidnosti na toliko odstotkov od 80.000 din, kolikor znaša zdravniško ugotovljena stopnja delne, toda trajne nezmožnosti za delo.

Kdo je upravičen do tega zavarovanja?

1. Neizgodno zavarovanje velja za vse tiste naročnike, ki so vpisani v kartoteko naših naročnikov in redno plačujejo naročnino. Za redno plačevanje velja, če je naročnina za tekoči mesec poravnana najkasneje do 15. v mesecu. V primeru nezgode v času od 1. do 15. v mesecu je za izplačilo zavarovalnine merodajna ugotovitev, da je naročnik poravnal naročnino za pretekli mesec. Če pa je nastal nezgodni primer v času od 16. do zadnjega v mesecu, je naročnik upravičen na izplačilo zavarovalnine le tedaj, če je poravnal naročnino do 15. v mesecu, ko se je nezgoda pripetila.

2. Če je naročnik lista podjetje, ustanova, organizacija itd., velja zavarovanje le tedaj, če je naročnik predhodno pismeno sporočil ime in priimek, poklic in bivališče tiste osebe, za katero naj zavarovanje velja. Podjetja, ustanove itd. imajo pravico prijaviti toliko oseb za zavarovanje, na kolikor izvodov lista so naročeni.

3. Za vse dodelanje naročnike se prične zavarovanje 1. junija ob 24. uri, za vsakega novega naročnika pa ob 24. uri tistega dne, ko je bil vpisan v kartoteko naročnikov, oziroma ko je bilo njegovo plačilo naročnine knjiženo v blagajniški dnevnik pri upravi časopisa; pri znanjih novih naročnikih se prične jamstvo ob 24. uri tistega dne, ko je vplačal naročnino na pošti po nakaznici ali poštne poloznici.

Kako prijavljamo nezgodne primere?

O nastali nezgodi mora zavarovanec (naš naročnik) obvestiti upravo lista najpozneje v 15 dneh po nezgodi. Če prijava ni storjena niti v enem letu od dne nezgode, izgubi zavarovanec pravico do odškodnine.

Prijava nezgodnega primera mora vsebovati vse potrebne podatke, zlasti one o kraju in času nezgode, opis dogodka in vrsto nezgode, ime in izvid zdravnika o telesni poškodbi. Zavarovanec je dolžan, da takoj po nezgodi ukrene vse potrebno za zdravljenje.

Kdo je lahko koristnik zavarovanja?

V primeru smrti zaradi nezgode prejme zavarovalnino, če kdo ne želi drugače, zavarovanec zakonec (mož ali žena); če tega ni, zavarovančevi otroci; če teh ni, njegovi starši, in če tudi teh ni, zavarovančevi zakoniti dediči. Zavarovalnino za primer trajne nezmožnosti za delo prejema zavarovanec sam.

V katerih primerih se izplača nezgodno zavarovanje?

Za nezgodo se šteje vsak nenaden dogodek, ki ni odvisen od zavarovančeve volje in učinkuje v glavnem od zunaj in naglo na zavarovančeve telo ter ima za posledico njegovo smrt ali pa trajno dosmrtno, oziroma delno prehodno nezmožnost za delo. Iako na primer:

povozitev, karambol, udar električnega toka ali strele, padec, ranitev z orožjem, udar ali ugriz živali, kačji pik, zastrupljenje s hrano ali kakim drugim kemičnim strupom, utopitev v vodi, zadušitev s plinom ali paro, opekline od ognja in tekočin, izpahi in zvinitve, kile itd.